

ЯК РАЗАБРАЦЦА
Ў ШКОЛЬНЫМ
ІНФАРМАЦЫЙНЫМ
ФАСТ-ФУДЗЕ 4

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

22

КАСТРЫЧНІКА 2020 г.

ЧАЦВЕР

№ 206 (29320)

ЧАМУ СССР
ПРАДАВАЎ
ЗА МЯЖУ МУЗЕЙНЫЯ
КАШТОЎНАСЦІ 14

ЛІЧБА ДНЯ

**Больш
за 30,8
мільёна
рублёў**

склалі льготы і прэферэнцыі па арэнднай плаце з пачатку дзеяння Указа ад 24 красавіка 2020 года № 143 «Аб падтрымцы эканомікі». У адпаведнасці з указам па стане на 1 кастрычніка на гэтую суму аказана падтрымка ў выглядзе льгот і прэферэнцый у дачыненні да арэнднай платы, кампенсацыі пазыкадавальнікам расходаў, звязаных з утрыманнем і эксплуатацыяй нерухомай маёмасці, і рэстаўрацыяй набытай маёмасці. Усяго было пададзена 9647 зваротаў, з іх падтрымку атрымалі 7976 суб'ектаў гаспадарання.

Кастрычніцкі заплыв

Фота: Аляксандр КЕШЧУКА

Выхаванкі Мазырскага вучылішча алімпійскага рэзерву па вяслярных відах спорту працягваюць трэніроўкі на Прыпяці.

Сталічны час

Транспарт вялікага горада

Пра новыя маршруты, электробусы і трэцюю лінію метро

Гарадская транспартная сетка ў галоўным мегаполісе краіны сёння актыўна развіваецца. У Мінску цяпер працуе 199 маршрутаў аўтобусаў, восем — электробусаў, 89 — тралейбусаў, восем — трамваяў. Пад зямлёй задзейнічаны пакуль яшчэ дзве лініі метрапалітэна. Таксама па 43 маршрутах працуюць маршрутныя таксі. Для іх аслугоўвання штодня на лінію выходзіць каля 1870 адзінак рухомага саставу, расказаў начальнік аддзела арганізацыі пасажырскіх перавозак ДП «Сталічны транспарт і сувязь» Аляксандр КАПЦЮХ.

СТАР. 2

Творчы конкурс

«Звязда» зноў сярод пераможцаў

У Мінску падвялі вынікі рэспубліканскага творчага конкурсу «Моцная сям'я — моцная дзяржава». У намінацыі «Найлепшыя матэрыялы ў друкаваных рэспубліканскіх СМІ» дыпламам першай ступені ўзнагароджаны «Выдавецкі дом «Звязда» за тэматычны дадатак у газеце «Звязда» — «Сямейная газета». Ушанаванне пераможцаў конкурсу праходзіла ў мінскім Храме-помніку ў гонар Усіх Святых і ў памяць аб ахвярах, якія паслужылі выратаванню Айчыны нашай.

СТАР. 3

Фота: Яна ХВЕДЬЧЫНА

КОРАТКА

- У аграгарадку Іскра Бялыніцкага раёна прайшоў урачысты пуск прыроднага газу.
- Ліцэй БДУ ўпершыню праводзіць набор на анлайн-курсы для школьнікаў.
- Анлайн-рынак Беларусі дэманструе адзін з самых высокіх тэмпаў росту ў Еўропе.
- У праекце стратэгіі еўразійскай інтэграцыі застаюцца няўзгодненыя тэрыторыі на транспарціроўку газу.
- Унікальную рабатызаваную лінію тэсціруюць на «Белвесце».
- Гэтым летам у дзіцячых лагерах аздаравілася каля 173 тысяч школьнікаў.
- Пазтапнае зніжэнне тарафаў на роўмінг у ЕАЭС прапануюць пачаць з 1 ліпеня 2021 года.
- Рэспубліканскі цэнтр экалогіі і краязнаўства расшырыў лабараторыю па даследаванні водных сістэм.

ISSN 1990 - 763X

9 771990 763008

Эканоміка, палітыка, бяспека...

у Палацы Незалежнасці прайшла нарада па актуальных пытаннях

Сярод удзельнікаў — кіраўніцтва ўрада, Адміністрацыі Прэзідэнта, старшыні Палаты прадстаўнікоў і Савета Рэспублікі, Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, кіраўнікі сілавых ведамстваў, губернатары. Усяго больш за 20 вышэйшых службовых асоб.

— Традыцыйна сёння ў нас нарада па актуальных бягучых пытаннях. Тры блокі праблем і пытанняў мы павіны разгледзець. Блок эканомікі і фінансаў, пра якія, я мяркую, даложаць прэм'ер-міністр і тыя, хто жадае выступіць. Блок палітыкі, па якім выступіць кіраўнік Адміністрацыі, а тыя, хто жадае па гэтым пытанні выказаць свае меркаванні ці ўзняць нейкае пытанне, зрабіць гэта. І трэцяя група пытанняў датычыцца грамадскай бяспекі. Тут прысутнічаюць прадстаўнікі ўсіх сілавых структур, — пачаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы дадаў, што ўчора ўрад разгледзеў рашэнні па перспектывах развіцця і бюджэце на будучы год. Аляксандр Лукашэнка прапанаваў па гэтым пытанні сустрэцца пасля лістападаўскіх свят і больш дэталёва абмеркаваць перспектывы на 2021 год.

— А ў снежні, я мяркую, мы вернемся да пытанняў падрыхтоўкі Усебеларускага народнага сходу, дзе вызначым задачы развіцця нашай краіны на пяцігодку і там разгледзім глабальныя пытанні развіцця нашай дзяржавы, — адзначыў Прэзідэнт.

Марыя ДАДАЛКА.

У фармаце дыялогу

Велізарны пласт людзей, якія хочуць быць пачутыя

Да абмеркавання заканадаўчых рэформаў актыўна падключаюцца прафсаюзы

Па ўсёй краіне працягваюць праходзіць дыялогавыя пляцоўкі, падчас якіх адбываецца абмеркаванне актуальных пытанняў заканадаўства. Учора такі дыялог адбыўся з удзелам прадстаўнікоў сталічнай вобласці.

На пляцоўцы дэпутаты, старшыні 15 абласных арганізацый галіновых прафсаюзаў і прадстаўнікі буйных прыватных прафсаюзных арганізацый, маладзёжныя актыўныя Мінскай вобласці разглядалі пытанні неабходнасці канстытуцыйнага рэфармавання ў сферы працы і сацыяльнай абароны насельніцтва, паліпашэнне механізмаў сацыяльнага партнёрства ў краіне. Удзельнікі, як паведамляе БелТА, шукалі шляхі ўдасканалення заканадаўства аб мясцовым кіраванні і самакіраванні, а таксама абмяркоўвалі

тэмы маладзёжнай палітыкі, сацыяльнай сферы і эканомікі.

«Уясенне змяненню ў Канстытуцыю — важны крок. Хочацца, каб наша дэмакратычная, сацыяльна арыентаваная дзяржава і далей развівалася ў гэтым кірунку, становілася толькі лепшай для жыхароў краіны. Таму мы запрасілі экспертаў. Выслушайце іх выступленні і прааналізуйце актуальнасць прапанов, зробім высновы, якія члены прафсаюзаў у далейшым будзе абмяркоўваць і дапрацоўваць на мясцовых дыялогавых пляцоўках», — расказаў аб планах старшыня Мінскага абласнога аб'яднання прафсаюзаў Віктар МАЛІНОЎСКИ.

Ён падкрэсліў, што мэта федэрацыі — паведаміць людзям у раёнах пра намечаныя і прапанаваныя папярнікі ў Канстытуцыю,

а таксама прыслухацца да меркавання рэгіёнаў аб распрацаваных рэкамендацыйных і ўнесці карэкціроўкі, зыходзячы з пажаданых насельніцтва. «Наша дыялогавая пляцоўка адрозніваецца тым, што ахоплівае розныя слаі насельніцтва: сёння прафсаюз налічвае 3824 арганізацыі і 501 тысячу сяброў федэрацыі. Гэта велізарны пласт людзей ўсіх узростаў, прафесій і перакананняў, якія хочуць быць пачутыя і маюць на гэта права», — адзначыў старшыня абласнога аб'яднання прафсаюзаў.

З сённяшняга дня такія прафсаюзныя пляцоўкі будзе праходзіць ва ўсіх раёнах сталічнага рэгіёна. Усе ідзі, прапановы і рэкамендацыі будзе сістэматызаваць, прааналізаваць і перададзеныя ў аргкімітэт Усебеларускага народнага сходу.

Энергетыка

НІЯКІХ НАРАКАННЯЎ НЕ ВЫЯЎЛЕНА

Пуск першага энергаблока Беларускай АЭС плануецца ў першым квартале 2021-га. Цяпер ён гатовы на 98 %. Ужо праведзены гідравыпрабаванні, запушчана ланцюговая рэакцыя, рэактар выведзены на мінімальна кантралюемы ўзровень магутнасці. А з 12 да 16 кастрычніка прадстаўнікі маскоўскага цэнтру Сусветнай асацыяцыі арганізацый, якія эксплуатаюць атамныя электрастанцыі (САА АЭС), правялі заключны этап перадпускавай партнёрскай праверкі першага энергаблока Беларускай АЭС, паведамляецца ў тэлеграм-канале Мінэнерга.

Спецыялісты вывучылі дзеянні змен аператыўнага персаналу блочнага пульту кіравання на поўнамаштабным трэнажоры блочнага пульту кіравання энергаблокам. Былі зымітаваныя сітуацыі з элементамі нармальнай эксплуатацыі станцыі, з парушэннямі ў яе рабоце і ў аварыйнай сітуацыі. Эксперты таксама ацанілі ўкараненне 70 рэкамендацый па паведамленнях САА АЭС аб

значным вопыце эксплуатацыі (SOER).

Ніякіх нараканняў ці недахопаў, якія маглі б стаць перашкодай для пуску першага энергаблока, не выяўлена. Перадача фінальнай справаздачы кіраўніцтву эксплуатацыйнай арганізацыі запланавана на канец 2020-га.

Нагадаем, што, як мяркуюць, увод у эксплуатацыю АЭС будзе мець сінергетычны эфект для краіны на дзесяцігоддзі наперад.

Работа станцыі дазволіць забяспечыць больш за трыццаць унутраных патрэб Беларусі ў электраэнергіі і штогод змяшчаць 4,5 млрд м³ прыроднага газу. Гэта зменшыць больш як на 7 млн тон у год парніковыя выкіды ў атмасферу, што, у сваю чаргу, палепшыць экаабстаноўку ў краіне. Пуск другога энергаблока БелАЭС мае адбыцца ў 2022-м.

Ірына СІДАРОК.

ПАРК ПАСТАЯННА АБНАЎЛЯЕЦЦА

У Мінску яшчэ з 2018 года (у рамках падрыхтоўкі да II Еўрапейскай гульні) праводзіцца маштабнае абнаўленне рухомага саставу гарадскога грамадскага транспарту.

«Набыта 370 гарадскіх аўтобусаў MA3, 60 электробусаў «Белкамунмаш», 70 тралейбусаў MA3 з функцыяй павялічанага аўтаномнага ходу да 15 кіламетраў, дзесяць электрацягнікоў метрапалітона «Штадлер» (у тым ліку шэсць чатырохвагонных для новай трэцяй лініі і чатыры павялічаныя — для дзесяці), — расказаў Аляксандр Капцоў.

Зараз ідзе рэалізацыя заключаных сёлета кантрактаў на пастаўку 330 аўтобусаў MA3 і 150 тралейбусаў з павялічаным аўтаномным ходам. У гэтым гатуюцца да вытворчасці MA3, а 75 — «Белкамунмаш». Таксама набываецца дзевяць электробусаў «Белкамунмаш». Плануецца, што ў наступным годзе праграма абнаўлення парку працягнецца. Адпаведныя рашэнні гарвыканкама

падрыхтаваны», — адзначыў прадстаўнік ДП «Сталічны транспарт і сувязь». Ён выказаў надзею на тое, што пытаннем абнаўлення парку горад будзе надаваць належную ўвагу і надалей.

Намеснік генеральнага дырэктара ДП «Мінсктранс» Віктар ТОЗІК падкрэсліў, што будучыня за сучаснымі тралейбусамі з павялічаным аўтаномным ходам, пры пераходзе да іх як да асноўнага віду грамадскага транспарту. А на рэпліку карэспандэнта «Звязды» аб тым, што галоўным гарадскім транспартам павінен быць электробус, Віктар Афанасевіч звярнуў увагу на малы аўтаномны ход гэтага віду транспарту. На яго погляд, электробус павінен мець, у ідэале, аўтаномны ход да 250 кіламетраў, а не як цяпер — менш чым 15 кіламетраў. Таму даводзіцца ставіць электробусы на маршруты з маленькай транспартнай адлегласцю.

ТРЭЦЯЯ ЛІНІЯ МЕТРО — УЖО ХУТКА

Найбліжэйшая аптымізацыя сеткі наземных відаў грамадскага транспарту ў сталіцы будзе звязана

Транспарт вялікага горада

з адкрыццём участка трэцяй лініі метро. Але гэта адбудзецца паступова, а не адначасова з запускам цягнікоў новай веткі.

Аляксандр Капцоў лічыць, што ў хуткім часе не варта кахаць нейкіх рэвалюцыйных рашэнняў у плане карэкціроўкі дзеючых маршрутаў. Таму што першы пускавы ўчастак трэцяй лініі метрапалітона з чатырох станцый — у цэнтры горада. І таму сур'ёзныя рэарганізацыйныя змяненні не патрабуюцца. Схема карэкціроўкі адпрацаваная. У аўторак транспартнае кіраўніцтва горада прэзентавала яе ў Мінгарвыканкаме. Пасля трыпаўнага ўхвалення будзе вырашацца размяшчэнне яе ў СМІ.

Пры гэтым спадар Капцоў адзначыў, што па першым пусковым участку трэцяй лініі транспартнікі мяркуюць весці рэарганізацыю маршрутнай сеткі ніяк не адначасова з адкрыццём станцый. Неабходны нейкі тэрмін, каб паглядзець на перамеркаванне пасажырапатоку. «Але адназначна можна казаць аб тым, што рух тралейбусных і аўтобусных маршрутаў па вуліцы Мяснікова — на участку ад Нямігі да Бабруйскай — будзе арганізаваны праз кальцо на плошчы Багушэвіча. Такім чынам, маршруты, якія раней ішлі з забароненым левым паваротам ад Нямігі, цяпер будуць ісці да станцыі метро», — расквіў некаторыя падрабязнасці схемы начальнік аддзела.

Вельмі верагодна, што будзе прынята рашэнне аб закрыцці аўтобусага маршруту № 10, які сваёй трасой дублюе першы пускавы ўчастак трэцяй лініі метро.

НОВЫЯ МАРШРУТЫ НАЗЕМНАГА ТРАНСПОРТУ

На працягу гэтага года, са студзеня да верасня, у горадзе адкрыта дзевяць новых маршрутаў — воле аўтобусных і адзін тралейбусны. «Гэта звязана з развіццём новых жылых раёнаў, — растлумачыў Аляксандр Капцоў. — І вялікая колькасць маршрутаў звязана з пераводам пасёлка Калодзішчы ў пералік населеных пунктаў, якія абслугоўваюцца гарадскімі маршрутамі з адпаведнымі тарифам».

Далей ён пералічыў маршруты, якія звязалі, напрыклад, Азярцо і Бараўляны, Малинаўку і Атоліна. Акрамя таго, арганізаваны тралейбусны маршрут № 21, зачынены тралейбусны маршрут № 8 і аўтобусны № 947, які працаваў як часова на перыяд будаўніцтва павароту тралейбуснай лініі з праспекта Пушкіна на вуліцу Альшэўскага.

ДА ЗІМЫ ГОРАД ГАТОВЫ

Рамонт вулічнай дарожнай сеткі Мінска амаль завершаны, лічыць **намеснік генеральнага дырэктара па ўтрыманні аб'ектаў добраўпарадкавання**

ДВА «Гаррамаўтадар Мінгарвыканкама Уладзімір ЛАТУШКІН. Па яго словах, 90 са 110 запланаваных аб'ектаў абноўлены.

Сёлета рамонт вулічнай дарожнай сеткі ўжо выкананы на плошчы 1 мільён 40 тысяч квадратных метраў. Асноўны від работ — поўная замена асфальтабетона на пакрыццях на плошчы 724 тысячы квадратных метраў. «У апошнія гады пачалі надаваць увагу больш не мясцоваму рамонту, лакальнаму, а поўнай замене пакрыцця. Яна цалкам сябе апраўдвае. Усе замены ідуць з суправаджэннем навуковых інстытутаў, якія падбіраюць сумесі, што выключае калейнасць. Пераходзім плаўна, каб адрамантаваць спачатку ўсе каркасныя вуліцы», — сказаў Уладзімір Латушкін.

Ён дадаў, што ва ўзаемадзейні з перавозчыкамі ідуць работы па ліквідацыі калейнасці і на прыпынках. Гэтая праблема раней мала вывучалася, але сёння над ёй працуюць навуковыя інстытуты, яны ж падбіраюць дэфармацыйна ўстойлівыя сумесі.

ЗАТОРУ МАГЛО І НЕ БЫЦЬ

Карэспандэнт нашага выдання (жыве ў Фрунзенскім раёне Мінска) пацікавіўся ў транспартнікаў, як яны бачыць сітуацыю на дарогах каля вузла Каменная Горка ў будучыні. У будні дні раніцай, перад работай, і ўвечары пасля яе там, як

той казаў, ні прайсці ні праехаць...

Уладзімір Латушкін даведзаны ў дадзенай сітуацыі. У Каменнай Горцы ў п'яквыя гадзіны ўзнікаюць заторы і рашэнне гэтай праблемы горадам ужо прадумае. «Цяпер распрацоўваем праект — у раёне вуліцы Налібоцкага будзе будавана дарожка, якая разгрузіць выезд з Мінска праз вуліцу Прытыцкага. Яна дапаможа пазбавіцца ад транспартнага калапсу ў раёне Каменнай Горкі», — сказаў Уладзімір Латушкін.

Праект уключаны ў план на 2021—2026 гады, але ён будзе ў ліку першачарговых з-за выключнай ступені важнасці. Хутчэй за ўсё, яго будзе рэалізоўваць у наступныя два гады.

Намеснік генеральнага дырэктара ДП «Мінсктранс» Віктар Тозік дадаў, што ў свой час праявіліся рэканструкцыі двух прыпынковых пунктаў у раёне станцыі метро «Каменная Горка». Дзякуючы ліквідацыі стаянкі прыватнага транспарту ўдалося крыху палепшыць сітуацыю. Але ў гадзіны пік гарадскі грамадскі транспарт усё яшчэ адстае ад графіка.

Віктар Тозік адзначыў, што праблему затораў прадбачылі нашмат раней і спрабавалі яе нівеліраваць. Больш за дзесяць гадоў таму існавала ідэя стварэння на гэтым месцы двухузруннай транспартнай развязкі. Не атрымалася. Можна, у будучыні?

Сяргей КУРКАЧ.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Культурная падзея

Алесь СУША:

«І ва ўмовах пандэміі бібліятэка ўяўляе сабой феномен...»

21—22 кастрычніка ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі працуе VII Міжнародны кангрэс «Бібліятэка як феномен культуры», заснавальнікам якога, акрамя бібліятэкі, выступае Міністэрства культуры. З просьбай расказаць, чым ён адрозніваецца ад папярэдніх праектаў такога маштабу, мы звярнуліся да намесніка генеральнага дырэктара — дырэктара па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці НББ, кандыдата культуралогіі Алеся СУШЫ.

— *Першае, пра што хацелася б спытаць, ці паўплывала пандэмічная сітуацыя на фармат кангрэса, на яго міжнародны статус?*

— Ведаецца, мы сёлета адмысловую тэму сфармулявалі: «Краязнаўства і краіназнаўства ў захаванні культурнага шматалічча». І таліральна ўсе секцыі ў сувязі з гэтым адпаведным чынам выбудавалі. Маркыўце самі, іх назвы такія: «Інфармацыйная прастора рэгіёнаў: захаванне і папулярнасць нацыянальнай культуры і краіназнаўства»; «Арганізацыя і нарматыўнае рэгуляванне краіназнаўчай дзейнасці»; «Развіццё краіназнаўчай дзейнасці: этапы, людзі, супольнасці, дакументальная спадчына».

— *Атрымліваецца, што іншым краінам і месца не знайшлося?..*

— Якім не. Мы пабудавалі праграму такім чынам, што вялікае месца занялі метадалагічныя, тэарэтычныя пытанні, якія аднолькава важныя ў арганізацыі краіназнаўчай работы для ўсіх краін.

І з улікам гэтага запрашалі бібліятэказнаўцаў, бібліятэкараў,

вучоных розных галін з розных краін. Праўда, COVID-19 наклаў сваю пячатку, — і мы замежных гасцей запрасілі да ўдзелу ў розных фармацях праз сацыяльныя сеткі, інтэрнэт. У прыватнасці, з грунтоўным дакладам «Краязнаўчы рэсурс як сацыяльна значавы праект бібліятэкі: з вопыту стварэння краіназнаўчых рэсурсаў» выступіла дырэктар Смаленскай абласной універсальнай бібліятэкі імя А. Т. Твардоўскага Вольга Мальцова. На пасяджэнні першай секцыі прынялі ўдзел супрацоўнікі Інстытута кітазнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Украіны імя У. Вярнадскага — Наталія Салонская, Галіна Барысавіч. Досыць цікавым падаецца мне відэадаклад галоўнага бібліяграфа Рязанскай абласной універсальнай навуковай бібліятэкі імя М. Горкага Алы Сурынай аб праваславаўным краіназнаўстве, пра супрацоўніцтва бібліятэкі з Рязанскай епархіяй. У кангрэсе прымаюць удзел спецыялісты сваёй справы яшчэ і з Францыі, Германіі, а таксама з многіх светлічных цэнтраў Расіі.

Міжнародны фармат кангрэса — гэта і круглы стол пісьменнікаў і літаратуразнаўцаў свету «Мастацкая літаратура як шлях адзін да аднаго». Ён пройдзе 22 кастрычніка ў фармаце анлайн-трансляцыі. Да ўдзелу ў круглым сталым аб'яднанні далучыцца прадстаўнікі Азербайджана, Грузіі, Казахстану, Літвы, Малдовы, Расіі, Сербіі, Таджыкістана, Узбекістана, Украіны. Лічу, што міжнародны статус кангрэса мы вытрымалі.

— *І несумненна, два дні работы ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі аб'ядноўваюць шмат беларускіх даследчыкаў?..*

— Так. Поруц з бібліятэкарамі краіны ў кангрэсе ўдзельнічаюць архівісты, гісторыкі з абласных цэнтраў Беларусі. Многія з дакладаў, выступленняў — сапраўдныя адкрыцці. Нашы калегі звяртаюцца да 1920-х гадоў, калі асабліва плёна развівалася краіназнаўства. Шмат тэм прысвечаны бібліятэчнай, кніжнай, асветніцкай справе ў Беларусі ў XIX стагоддзі.

Гутарыў Мікола БЕРЛЕЖ.

«Звязда» зноў сярод пераможцаў

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Усяго на конкурс было прадстаўлена 98 работ ад 84 рэдакцый СМІ. Журы конкурсу вызначыла ў кожнай намінацыі па два пераможцы. Яны ўзнагароджаны дыпламамі і грашовымі прэміямі.

«Усе канкурсанты заслугоўваюць увагі і падзякі. Журы было складана выбраць найлепшыя матэрыялы. Асноўнымі крытэрыямі ацэнкі сталі паўната раскрыцця тэмы, сістэмнасць і рэгулярнасць яе асвятлення, прафесіяналізм аўтараў», — адзначыў намеснік міністра інфармацыі Ігар БУЗОВСКИ.

Ён звярнуў увагу, як сродкі масавай інфармацыі адлюстроўваюць тое, што адбываецца ў нашым грамадстве, у сем'ях, у зносінах паміж людзьмі. Праз работу СМІ можна убачыць, якія сігналы і запеты пасылае дзяржава грамадству.

«Менавіта таму сёння і ёсць гэты конкурс, арганізаваны канструктыўнымі сіламі для журналісцкай супольнасці, — дадаў намеснік міністра. — І тое, колькі работ мы атрымалі, гаворыць аб тым, што конкурс не страчвае сваёй актуальнасці. Мы адзначылі тых работ, якія заслугоўваюць не проста увагі і заахвочвання, а шчырых слоў падзякі за працу. У рэдакцыйным ні вялікіх рэсурсаў, ні тых магчымасцяў, якія ёсць у іншых сіл. Я глядзеў работы і бачыў, з якой цэльнасцю працавалі журналісты».

Асабліва журы адзначыла калектывы газеты «Звязда». На

конкурс выданне прадставіла шырокі жанравы дыяпазон матэрыялаў, а гэта аналітычныя, праблемныя артыкулы і рэпартажы. Былі адзначаны аўтары Алена Драпко, Наталія Талівінская, Таццяна Лазоўская. «Гэта тэма людзей, якія ўвасабляюць неаб'якавае да тэмы сям'і», — адзначыў Ігар Бузоўскі і ўручыў памятнае дыплом дырэктару — галоўнаму рэдактару выдання Аляксандру Карлюкевічу.

Сярод пераможцаў конкурсу — таксама «Сельская газета» з цыклам тэматычных матэрыялаў, гродзенская рэгіянальная газета «Перспектива» з праектам «Мамин-папін-я», творчы калектыв праекта «Родныя людзі» Агенцтва тэлевізійных навін Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі, Салігорскі тэлевізійны канал з тэлеперадачай «Я — мама» і іншыя.

Рэспубліканскі творчы конкурс «Моцная сям'я — моцная дзяржава» — адна з самых значных падзей у жыцці беларускай журналісцкай супольнасці. У сувязі з тым, што на конкурс прыйшло шмат заявак у намінацыі «Найлепшыя матэрыялы ў друкаваных рэгіянальных СМІ», журы прыняло рашэнне пашырыць у ёй колькасць пераможцаў. Таксама было прынята рашэнне адзначыць спецыяльным дыпламам рэдакцыю бразоўскай раённай газеты «Маяк».

Арганізатарамі конкурсу выступалі Міністэрства інфармацыі і грамадскае аб'яднанне «Беларускі саюз жанчын». Наталія ТАЛІВІНСКАЯ.

На слыху

COVID-19: ЗМЯНІЛІСЯ ЎМОВЫ ТЭСЦІРАВАННЯ І МЕДЫЦЫНСКАГА НАЗІРАННЯ

Спецыялісты Міністэрства аховы здароўя распрацавалі новыя рэкамендацыі аб арганізацыі медыцынскай дапамогі пацыентам з інфекцыяй COVID-19. Рэкамендацыі замацаваны ў загадзе № 1106 ад 20 кастрычніка 2020 года, падпісаным выконваючым абавязкі міністра аховы здароўя Дзмітрыем Півневічам. Змены датычацца ў тым ліку і эпідэміялагічнага расследавання, медыцынскага назірання і аказання дапамогі кантактам I і II узроўняў.

Дакумент падрыхтаваны на падставе практычнага вопыту медыцынскай дапамогі пацыентам з інфекцыяй COVID-19, у тым ліку з улікам рэкамендацый СААЗ, замежных навуковых публікацый і матэрыялаў.

КРЫТЭРЫІ ДЛЯ ПАСТАНОўКІ ДЫЯГНАЗУ COVID-19

1. Аднакратны станоўчы тэст ПЛР.
2. Тыповая рэнтгеналагічная сімптаматэка (па даных КТ), клінічная карціна, станоўчы тэст лабараторнай дыягностыкі (у тым ліку імунахімічны).
3. Адзін станоўчы тэст сералагічнай дыягностыкі (у тым ліку імунахімічны) у спалучэнні з клінічнай карцінай інфекцыі COVID-19 або адзін станоўчы тэст сералагічнай дыягностыкі (у тым ліку імунахімічны) пры адсутнасці клінікі (бессімптомная форма) у кантактаў I узроўня.

Для ўстанаўлення дыягназу дастаткова наяўнасці ў пацыента аднаго з клінічна-лабараторных крытэрыяў.

Медыцынскі работнік арганізацыі аховы здароўя (за выключэннем арганізацыі хуткай медыцынскай дапамогі) пры пастаноўцы дыягназу (ці адмене) інфекцыі COVID-19 робіць у рабочым парадку (на працягу 12 гадзін з моманту выяўлення) экстраннае паведамленне па адпаведнай форме. У цэнтрах гігіены і эпідэміялогіі для рэгістрацыі і ўліку выпадкаў COVID-19 выкарыстоўваецца Адзіная інфармацыйная сістэма санітарна-эпідэміялагічнай службы.

КАМУ РОБІЦА ЛАБАРАТОРНАЯ ДЫЯГНОСТЫКА

Лабараторнаму абследаванню на інфекцыю COVID-19 падлягаюць кантакты I узроўня. Ім выконваецца ПЛР-даследаванне

на сёмыя суткі з даты апошняга кантакту ці імунахімічны аналіз на дзевятыя суткі з даты апошняга кантакту. А таксама кантакты II узроўня ва ўзросце да 10 гадоў пры ўзнікненні клінічных сімптомаў захворвання. Ім робіцца тэсціраванне метадам ПЛР і пры атрыманні станоўчага выніку праводзіцца далейшае назіранне як захварэлага пацыента.

ДАРОСЛЫЯ З БЕССИМПТОМНЫМІ І ЛЕГКІМІ ФОРМАМІ

Бессімптомная форма: ажыццяўляецца медыцынскае назіранне на працягу 14 дзён з даты апошняга кантакту. Паўторная лабараторная дыягностыка не праводзіцца. Легкая форма: ажыццяўляецца медыцынскае назіранне на працягу 14 дзён з даты апошняга кантакту. У выпадку захавання клінічных сімптомаў медыцынскае назіранне прадаўжаецца да моманту іх знікнення. Паўторная лабараторная дыягностыка не праводзіцца.

ДЗЕЦІ І ПАДПЕТКІ ДА 18 ГАДОў

Кантакты I узроўня ва ўзросце да 18 гадоў тэсціруюцца

з выкананнем ПЛР-даследавання на сёмыя суткі з даты апошняга кантакту. Пры выніку (+) назіранне за імі ажыццяўляецца як за пацыентамі з інфекцыяй COVID-19 (цягам 14 дзён). Пры выніку (-) — назіранне як за кантактамі I узроўня (да 10 сутак). Паўторная лабараторная дыягностыка не праводзіцца.

Кантакты II узроўня, да якіх адносяцца ўсе дзеці ва ўзросце да 10 гадоў, пры ўзнікненні клінічных сімптомаў COVID-19 тэсціруюцца метадам ПЛР і пры атрыманні станоўчага выніку далей назіраюцца як захварэлыя.

У пацыентаў з інфекцыяй COVID-19 ва ўзросце да 18 гадоў пры лёгкай і бессімптомнай форме і ў выпадку атрымання (+) выніку паўторнае тэсціраванне не праводзіцца. Заканчэнне медыцынскага назірання за такім пацыентам адбываецца пасля 14-га дня ад моманту кантакту пры адсутнасці клінічных сімптомаў. Пры захаванні клінічных сімптомаў медыцынскае назіранне працягваецца да моманту іх знікнення. Паўторная лабараторная дыягностыка не праводзіцца.

Алена КРАВЕЦ.

Беражыце сябе!

МАКСІМУМ З МАГЧЫМАГА

Нас чакае экстрэмальна моцная магнітная бура

Магутная магнітная бура пачалася ўчора і будзе доўжыцца больш за тыдзень. Астраномы прадказваюць, што сіла сонечнай буры можа дасягнуць пяці балаў — гэта максімум з магчымага, паведамляе тэлеканал МР24.

Астрафізікі прадказваюць, што гэтым разам магнітнае поле Зямлі будзе неспакойнае дзевяць дзён. Па даных Лабараторыі рэнтгенаўскай астраноміі сонца ФІАН, магнітасфера будзе ўзбуджаная ўжо 22 кастрычніка. Затым чакаецца трохдзённая магнітная бура (23, 24 і 25 кастрычніка), сіла касмічных удараў у гэты час прагназуецца да G5 (экстрэмальна моцная бура). 26 кастрычніка геашторм пачне сціскаць, а да 30-га магнітнае поле Зямлі прыйдзе ў норму.

Моцныя магнітныя буры здольныя вывесці са строю навігацыйныя і тэлевізійныя спадарожнікі, парушыць сатавую сувязь на Зямлі, выклікаць збоі ў рабоце электрасетак. Не лепш і людзям — пры моцных магнітных бурх баліць галава, пагаршаецца сон, скача ціск. Вельмі асцярожнымі, на думку спецыялістаў, у наступныя дні трэба быць людзям з захворваннямі сардэчна-сасудзістай сістэмы.

ЯК РАЗАБРАЦА Ў ІНФАРМАЦЫЙНЫМ ФАСТ-ФУДЗЕ, ДЗЕ МОЖНА ЗНАЙСЦІ ЎСЁ, ШТО ЗАЎГОДНА?

Ці ўсе глядзелі фантастычны блокбастар «Армагедон»? А ці ведаеце вы, што ў NASA гэты фільм паказваюць... у навучальных мэтах. Выканаўшым заданне лічыцца той, хто знойдзе ўсе 168 фізічных неадпаведнасцяў. Настаўніца фізікі з жодзінскай гімназіі № 1 Эла ЯКУБОУСКАЯ таксама часта прапануе сваім вучням крытычна прааналізаваць убачанне ў фантастычных фільмах (і не толькі ў іх) і вынесці свой вердыкт: ці магчымае ў рэчаіснасці прыдумане рэжысёрамі? Ці не ігнаруюцца там законы фізікі і якія? «Як фарміраваць медыяадукаванасць, не нашкодзіўшы прадметнаму зместу ўрока» — так гучала назва майстар-класа, які падчас педагагічнай неканферэнцыі EdCamp Belarus — 2020 педагог правяла для сваіх калег.

«Глядзеў фільм і плакаў»

— У нас апошнім часам сталі модныя фізкультхвілінкі, хвілінкі чыстапісання, вуснага лічэння. І медыяадукаванасць ператвараецца ў такую ж хвілінку. А я магу вам даказаць, што медыяадукаванасць можна ўкараняць у змест урока, і яна там будзе выглядаць абсалютна арганічна, — пачала Эла Якубоўская на кірмашы педагагічных ідэй і выканала сваё аб'яцанне, не расчаравалі тых, хто за яе майстар-клас «прагаласаваў нагамі».

— Медыяадукацыя, уключаная ў школьны курс, нацэлена практычна на той жа вынік, што і выкладанне многіх прадметаў, — тлумачыць яна. — Ад дзеяч папрабуйце разумець з'явы і падзеі, якія адбываюцца ў наваколным свеце, мець неабходныя веды, каб растлумачыць іх, і ўмець выкарыстоўваць веды на практыцы. Уменне крытычна аналізаваць інфармацыю, якая сустракаецца ў медыякрыніцах, можна адпрацоўваць на звычайных школьных уроках: фізікі, хіміі, біялогіі, гісторыі, замежных моў... І калі медыякрыніцы інфармацыі будуць інтэграваныя ў ваш урок, вучні змогуць разам з прадметнымі кампетэнцыямі набываць і медыяныя.

Для прыкладу, фізічныя памылкі сустракаюцца ў мастацкай, навукова-фантастычнай і вучэбнай літаратуры, шмат іх у кінафільмах. Узьміце тую ж «Гравітацыю» ці «Інтэрстэлар». Ёсць жарт на гэту тэму: «Глядзеў фільм і плакаў. — А чаму плакаў? — Таму што фізік!»

Адзін з відаў медыяадукаванасці — відаадукаванасць. Усе мы памятаем, які герой кінажуркі «Індыяна Джонс і Каралеўства хрустальнага чэрапа» хаваўся ад ядзернага выбуху ў халадзільніку. Але ці могуць нават самыя тоўстыя сценкі гэтага бытавога прыбора выратаваць чалавека ад гама-выпраменьня? А ў фільме «Пік Дантэ» кіслата здольная раз'ець металічны корпус лодкі, але не раз'ядае арганіку: рыбу, руку героя, ногі і штаны. Дарэчы, калі кіслотны раствор насычаны гэтак, што праядае грабны вінт, можна меркаваць, што героі проста задыхнуліся б ад пароў гэтай кіслаты яшчэ задоўга да прыбыцця на бераг.

— Трэба мець на ўвазе, што сучасныя дзеці — гэта пакаленне візуалаў, яны лепш успрымаюць вобразы, малюнкi, дыяграмы, графічныя выявы, чым словы. Але трэба навучыць іх крытычна успрымаць убачанне, — падкрэслівае педагог. — Напрыклад, пэўны час там вірусную папулярнасць у інтэрнэце набыў ролік, у якім відаблогер падпаліў плітку шакаладу

адной вядомай гандлёвай маркі: тая загарэлася, а ён зрабіў выснову пра шкоднасць гэтага прадукту. Маўляў, калі шакалад не плавіцца, а гарыць, значыць, там няма нічога карыснага, адна «хімія» і яго нельга ўжываць у ежу. У блогера знайшліся шматлікія паслядоўнікі, якія пачалі аналігчыным чынам выпрабуйце прадукцыю іншых вытворцаў. І, уявіце сабе, шакалад гарэў! Які ж быў выбух эмоцый! «Што нам прадаюць? Толькі што падпаліла плітку «Бабаеўскага», цукерку «Белачка» і плітку

потым я расказваў ім, што ў сакавіку 2011 года дом быў падняты ў паветра пры дэпазіце паветраных шароў. Такі эксперымент прайшоў пад кіраўніцтвам каманды вучоных і інжынераў, пры падтрымцы тэлеканала National Geographic. Для таго каб падняць будынак у паветра, спатрэбілася 300 шароў вышыняй 90 метраў. Дом быў пабудаваны з больш лёгкіх матэрыялаў, і падчас палёту ў ім знаходзіліся два чалавекі, якія накіроўвалі яго ў патрэбны бок. Такое падарожжа доўжылася каля гадзіны, пасля чаго будынак паспяхова прыземліўся ў запланаваным месцы. Для прадэюсара гэтага праекта было важна паказаць людзям: многае з таго, што здаецца немагчымым, насамрэч рэальнае. Але калі я прапаную адказаць на гэты пытанне дарослым, то абсалютна большасць думае, што лягачы дом на паветраных шарах — нешта з вобласці фантастыкі...

Відафрагменты, якія прапануюцца на ўроку, папярэджае

Рэдкі гістарычны кадр крушэння дырыжабля «Гіндэнбург».

дарагога шакаладу, прывезенага з Італіі. Не гараць, проста плавяцца. А «Кіндэр» гарыць адкрытым полымем», — пісалі абураныя людзі. Насамрэч, ненармальна, калі шакалад не гарыць, але для гэтага трэба ведаць элементарныя асновы хіміі і працэсу гарэння. Прадукт павінен гарэць, калі ён утрымлівае шмат вугляводаў, шмат тлушчаў і не ўтрымлівае вады.

3 вобласці фантастыкі?

Вывучаючы тэму «Сіла, якая выштурхоўвае. Плаванне цел. Паветраплаванне», можна прапанаваць дзецім паглядзець дома мультфільм «Уверх». Па сюжэце на ўроку разам шукаем адказ на пытанне: убачанне — фантастыка ці ўсё ж такі магчыма ўзняць дом на паветраных шарах? Для гэтага трэба зрабіць адпаведныя разлікі: знайсці пад'ёмную сілу, створаную адным шарам, напоўненым геліем, а пасля разлічыць максімальную масу дома з пасажырамі, пры якой будынак можа ўзляцець.

— Для вучняў аказваецца адкрыццём, што гэта сітуацыя магчыма, — падкрэслівае Эла Якубоўская. — Прычым яны самі прыходзяць да такой высновы. Толькі

настаўніца, не павінны доўжыцца больш за 5—7 хвілін. Іх можна выкарыстоўваць, напрыклад, у якасці ключавога пытання (своеасаблівага кручка), на якое трэба будзе знайсці адказ да канца ўрока. Сюжэт павінен не толькі ілюстравць тэму, але і «чпляць» увагу вучняў.

Не менш цікавае дзеянне і работа з лайфхакамі. Lifehack складаецца з англійскага слоў «life» і «hack». Першае азначае «жыццё», другое — «узлом». Іншымі словамі, лайфхак перакладаецца як «узлом жыцця». Гэта арыгінальны, нестандартны погляд на праблему, які можа скараціць час, грошы і вашы намаганні. Яго галоўны плюс — у працэсе выкарыстання.

— Прыклад, — кажа Эла Якубоўская. — Аўтары аднаго з лайфхакаў прапануюць адкрыць шчыльнае закручаны слоік пры дэпазіце скотча. Можна паспрабаваць зрабіць так самому і раскладзі па палічках усё фізічныя працэсы, якія дзейнічаюць. Вельмі папулярны лайфхак з выкарыстаннем кока-колы, якая раз'ядае налітэ на ўнітазе або ракавіне і выдаліе іржы. Але гэтаксама ўздзейнічаюць і любыя кіслыя вадкасці: газіраваны напітак, сок ці раствор лімоннай кіслаты. Аднак выкарыстоўваць іх для мыцця занадта дорага, танней мыць растворам вочнай ці салёнай кіслаты. Гэтым лайфхакам можна скарыстацца на ўроках хіміі пры вучэнні кіслот.

Увогуле можна даць дзецім дамажынае заданне — знайсці ў інтэрнэце лайфхак на пэўную тэму. Яны робяць гэта з вялікім задавальненнем. Але трэба не проста знайсці, але і правесці праўдзівы рэсурс, з якога была ўзятая інфармацыя (гэтак мы таксама вучымся). Затым неабходна прааналізаваць з настаўнікам або бацькамі, ці бяспечна праводзіць эксперымент. Павеце, гэта вельмі важна, бо ў сённяш чого толькі не знойдзеш... Затым вучні ставяць эксперымент, здымаюць яго на відэа або робяць фатаграфіі. Рыхтуюць прамову перад аднакласнікамі і тлумачаць, на падставе якіх фізічных, хімічных, біялагічных з'яў і законаў лайфхак працуе, робяць выснову аб яго мэтазгоднасці.

Фота з гісторыі

— На сваіх уроках для фарміравання візуальнай адукаванасці я часта выкарыстоўваю фотаздымкі без подпісаў, — расказвае настаўніца. — На малюнку ці фотаздымку можа быць зафіксаваны гістарычны факт, але можа быць і памылка. Напрыклад, добра падыходзіць для ўрока фізікі рэдкі гістарычны кадр «Крушэнне дырыжабля «Гіндэнбург». Клас разбіраецца ў тым, для чаго прызначана такая канструкцыя, на якой законне фізікі заснаваныя прынцыпы яе работы? Сённяшняе вучні слаба ўяўляюць, што такое дырыжабль. Некаторыя прыгадваюць, што бачылі іх на фотаздымках ваенных часоў. Блытаюць з аэрастатамі, якія выкарыстоўваліся для абароны гарадоў ад бомбардзіровак. Разбіраем, што прынцып дзейнасці дырыжабля заснаваны на законе Архімеда. Вучні даведваюцца яшчэ і гістарычныя факты пра тое, якая падзея адлюстравана на здымку і чаму яна ўвайшла ў гісторыю. Так склалася, што самая знакамітая катастрофа паветранага плавання засталася не толькі ў памяці сведак, але і ў рэдкім, каштоўным сёння фотаздымку. Крушэнне адбылося 6 мая 1937 года ў штаце Нью-Джэрсі. Дырыжабль раптоўна ўспыхнуў, рухнуў і згарэў літаральна за 34 секунды. У выніку трагедыі загінулі 36 чалавек, пасля чаго для перавозкі людзей перасталі выкарыстоўваць такі від паветранага транспарту. Такім чынам з фотаздымка можна «выцягнуць» максімум інфармацыі, якая датычыцца як непасрэдна фізікі, так і агульнага развіцця.

Квантавая медыцына і чырвоное святло

Вельмі карысная для фарміравання крытычнага мыслення і работа з рэкламай. Дзеці, які правіла, цытуюць яе даслоўна, але абсалют-

Эла ЯКУБОУСКАЯ: «Трэба навучыць крытычна успрымаць убачанне...»

на механічна. Дзякуючы часта паўтарэнню змест рэкламы прастае ўспрымацца крытычна.

— Для прыкладу, у нас вельмі любяць рэкламаваць розныя чудадзейныя прыстааванні, — заўважае педагог. — Паслы зразумелы — калі ў цябе няма часу, каб хадзіць па ўрачах, ты купіў такі чуда-прыбор, і будзе табе шчасце. Разбіраем разам з вучнямі: хто прапашае гэту рэкламу і з якой мэтай? Ці выклікае давер «эксперт»? Чым можна пацвердзіць правільнасць назвы «апарат квантавай тэрапіі»? Што могуць азначаць тэрміны, якімі апярэюць рэкламадаўцы: «квантавая медыцына», «паліфактарнае ўздзеянне», «бактэрыціднае сінэ святло», «экалагічна бяспечныя выпраменьванні»? Як чырвонае святло можа спраўляцца з хранічнымі захворваннямі? Ці можа сіняе святло аказваць заспакаляльнае і абязбольвальнае ўздзеянне? А вось якія адзін унікальны прыбор, які рэкламуецца, — «для ачысткі аэрама прадуктаў, вады і паветра ад гармонаў росту, антыбіётыкаў, пестыцыдаў, гербіцыдаў, таксінаў і дыяксыдаў». Ні больш, ні менш. Што трэба ведаць, каб не «павесіцца» на такую рэкламу? Выкарыстаў псеўданавуку цікава, а паралельна мы выкарыстоўваем яшчэ і сродкі маніпуляцыі.

Многія дзяўчаты-падлеткі традыцыйна худзеюць, адмаўляюцца ад карысных прадуктаў, але пры гэтым працягваюць спажываць салодкія газіраваныя напіткі. Прапануйце ім знайсці на этикетцы звесткі пра наяўнасць у гэтых прадуктах цукроў і іншых падсаладжальных і іншых падсаладжальных. Пры аналізе варты звяртаць увагу на парадак, у якім падсаладжальнікі пералічаны ў складзе прадукту: звычайна іх прыводзяць у парадак змяншэння ўтрымання. Якіх падсаладжальнікаў утрымліваецца больш: натуральныя ці сінтэтычныя? Можна параўнаць газіраваныя напіткі па каларыйнасці і магчымай небяспечнасці ў выпадку іх празмернага спажывання.

Надліс на алеі «без халестэрыну» бачылі ўсе? Але халестэрын — рэчыва, якое ўтрымліваецца толькі ў прадуктах жывёльнага паходжання. Ні расліны, ні прадукты іх перапрацоўкі апрэеры не могуць яго ўтрымліваць. Таму пісаць на ўпакоўках алею «без халестэрыну» тое ж самае, што пісаць на бутэльцы мінералкі «без спірту». Гэта толькі маркетынгавы прыём, разлічаны на недасведчанага спажывацця, які спрабуе такім чынам клапацацца пра сваё здароўе. Такая ж бязглуздзіца — пісаць на бутэльцы з пітной вадой, што яна ўзбагачаная кіслародам.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Дарэчы, падчас міжнароднага даследавання PISA-2018, у якім упершыню прыняла ўдзел і наша краіна, правяралася як чытаць, так і медыяадукаванасць. Сярод чытацкіх уменняў на першым месцы стаіць уменне знайсці інфармацыю, крытычна яе ацаніць і — самае важнае — скласці сваё меркаванне. На жаль, але толькі каля чатырох працэнтаў беларускіх падлеткаў маюць высокую паказчыкі ў чытанні — гэта значыць, што яны дасягнулі пятага і шостага ўзроўняў у тэсце па чытацкай адукаванасці PISA. На гэтых узроўнях вучні могуць засвойваць вялікія тэксты, апярэжваць абстрактнымі паняццямі, знаходзіць парушэнні ў логіцы, адрозніваць факты ад здагадак, ідэнтыфікаваць крыніцы інфармацыі. Таму ў нашых настаўнікаў — шырокае поле для дзейнасці...

ХТО АДКАЖА ЗА ЛЁС ГЕЛІЯДОРА?

Валанцёры не аддалі ката гаспадыні. Яна падала на іх у суд...

Гэта судовая справа насамрэч незвычайная, хаця выглядае банальнай. Фабула нескладаная. Ката, якога адвалілі работнікі спецгаспадаркі, валанцёры аддалі іншай асобе. Між тым былая гаспадыня пазнала свайго ката на сайце дабрачыннага таварыства. Перагаворы з валанцёрамі не прынесьлі спрыяльных для яе вынікаў. Каб вярнуць свайго выхаванца, жанчына звярнулася ў суд.

Суд аб выпатрабаванні сваёй маёмасці з чужога незаконнага валодання праходзіць з удзелам двух бакоў. З аднаго — былая гаспадыня Алена, з другога — прадстаўнікі дабрачыннага таварыства «Выратуй жыццё». Менавіта яны — тры жанчыны-валанцёры — выступілі адказчыкамі ў гэтай справе. Падчас працэсу ісціца Алена расказала аб сваім выхаванцы, а таксама паведаміла, пры якіх абставінах ён знік.

Па словах жанчыны, тры гады таму яна падабрала на вуліцы рыжлага ката, які атрымаў мянушку Тарнада. Паколькі кот не быў кастрыраваны, ён часта выходзіў гуляць на вуліцу, мог не прыходзіць некалькі дзён, але потым зноў вяртаўся. Так было да сакавіка гэтага года. Падчас чарговай прагулкі з сынам гаспадыні кот уцёк. Вядома, біць трывогу ніхто не спяшаўся, бо такія выпадкі былі і раней. Але тэрмін знікнення зацягнуўся, і гаспадыня занепакоілася. Пачала шукаць яго на сайтах, а потым звярнулася ў пункт адлову безнаглядных жывёл пры спецаўтагаспадарцы.

— У дыспетчарскай мне казалі, што ўсе каты, якія адлоўлены, будуць знаходзіцца на сайце «Выратуй жыццё». Я зайшла на гэты сайт і сапраўды ўбачыла свайго ката. Я яго пазнала, як і кожны ўладальнік жывёлы пазнае свайго выхаванца. Я сразуўмела, што гэта мой кот, — паведаміла на судзе Алена.

Праўда, цяпер кот зваўся Геліядор. Па словах ісціцы, быў аб'яўлены збор сродкаў на яго лячэнне. Алена ўвайшла ў перапіску з адміністрацыяй сайта з просьбай вярнуць ёй ката. Але неўзабаве атрымала такую СМС: «Вы вінаватыя ў тым, што згубілі ката, вінаватыя ў тым, што кот быў на мяжы жыцця і смерці, і вы смеецце яшчэ пісаць усім, хто дапамагае яго выратаваць? Можна, нам варта пісаць заяву ў міліцыю? Будзеце аплачваць лячэнне ката, які ваш, паводле вашага меркавання? Гатовыя заплаціць 200 рублёў за тое, што вы нядабайны гаспадар?»

Аднак на судзе валанцёры заявілі, што не ведаюць пра лёс ката, якога шукае Алена. І ўвогуле яна павіна даказаць, што той рыжы кот, які быў на сайце, менавіта яе выхаванец. Бо ніякіх жэтонаў на ім не было. Пры гэтым дзеянні саміх валанцёраў ўключалі пытанні ў судзі. Напрыклад, чаму яны адмовілі жанчыне паглядзець на ката, які трапіў у адлоў і якому шукаюць гаспадара? Чаму не здыма-

ецца аб'ява, калі ката няма? І чаму праз некалькі дзён на сайце з'яўляецца збор сродкаў на лячэнне гэтага ката? На гэтыя пытанні валанцёры чамусьці не змаглі даць дакладны адказ. Патлумачылі няўзгодненай дзейнасцю членаў таварыства. Магчыма, здымак ката размясціў дзяжурны валанцёр, якога зараз вызначыць складана.

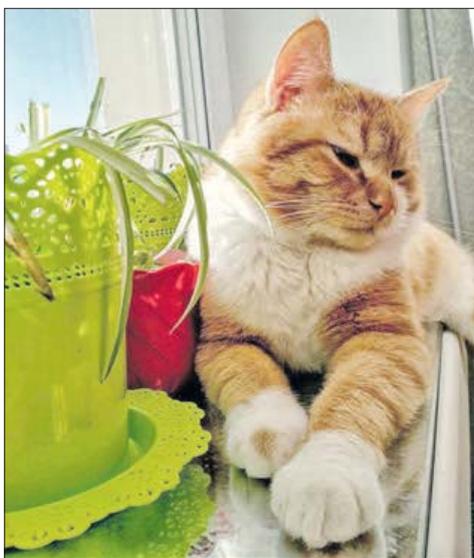
У перапынку судовага пасяджэння я пацікавілася, хто працуе ў дабрачынным таварыстве і колькі адлоўленых жывёл яны аддалі новым гаспадарам. Па словах старшыні таварыства «Выратуй жыццё» Анастасіі, валанцёры — гэта людзі, якія дапамагаюць у свой вольны час, бясплатна. Яны супрацоўнічаюць са спецаўтагаспадаркай, дзе ёсць пункт адлову безнаглядных жывёл. Як правіла, з аднаго адлову прывозяць 3-5 асобін.

— Гэта не прытулак, і жывёл не могуць там трымаць, мы шукаем кампарты паміж магчымаюцю дзяржаўнай установы і жыццём гэтых істот. Часу на пошук новых гаспадароў адводзіцца зусім мала — усяго пяць сутак. А ў тых, што прыносяць самі гаспадары, наогул няма шанцаў, — расказвала Анастасія.

Яна таксама прыгадала некалькі выпадкаў паспяховага выніку іх дзейнасці, калі жывёлам з адлову былі знойдзены новыя гаспадары. Праўда, дакладнай лічбы назваць не змагла, такога ўліку таварыства не вядзе.

Вядома, не магла не пацікавіцца і сітуацыяй, якая стала падставай для судовай справы. Няўжо нельга было аддаць ката гэтай жынчыне? У валанцёраў свае аргументы. Яны лічаць, што гаспадыня нядабайная, кот амаль не быў дома, хіба толькі прыходзіць спаць. Маўляў, яна і сама сказала, што стала шукаць ката толькі праз два тыдні. Прытым яны не ўпэўнены, што гэта менавіта яе кот. Бо ў іх практыцы быў выпадак, калі ў ката аб'явіліся некалькі гаспадароў ужо пасля таго, як яму знайшлі новы дом. Праўда, там да суда справа не дайшла, змаглі гэты працэс урэгуляваць. Яшчэ быў выпадак, калі дзяўчына прынесла ў пункт адлову кошку, якую быццам падабрала на вуліцы, а на самай справе гаспадары папрасілі прыгледзець за ёй падчас ад'езду. Добра, што яны своечасова прыйшлі па яе.

— У многіх валанцёраў таварыства свае трагічныя гісторыі, звязаныя з жывёламі. Таму з'явілася ўнутраная патрэба дапамагаць. Прыходзіць нямала людзей, у тым ліку студэнты, але далёка

не ўсе могуць вытрымаць. Добра, калі яны затрымаюцца на некалькі дзён. Магчыма, валанцёрскі рух быў бы больш актыўны, калі б улады таксама не сталі ўбаку ад праблемы безнаглядных жывёл. Вядома, зрабіць інтэнсіўна працы за ўсё, але варта шукаць больш гуманны шлях, — лічыць Анастасія.

Валанцёры не ўтойваюць, што ўмовы ўтрымання жывёл у пункце адлову далёкі ад нармальных. Таму яны найперш імкнучыся размясціць на сайце здымкі тых жывёл, якія трапляюць сюды. Работнікі спецгаспадаркі таксама не застаюцца ўбаку, тэлефануюць валанцёрам пасля чарговага адлову, каб тыя забралі жывёл. Перадаюць іх проста ў мяшках. Такім чынам трапіў да іх і рыжы кот, які пазней атрымаў мянушку Геліядор. Пад гэтым імем ён з'явіўся на сайце, а потым і ў новай гаспадыні.

— На нашу думку, былая гаспадыня парушыла правілы ўтрымання хатніх жывёл, кот не зарэгістраваны, хоць жыў у яе амаль чатыры гады. Таму лічым, што ісціцу саму трэба прыцягнуць да адказнасці, — заявілі на судзе прадстаўнікі дабрачыннага таварыства.

Алена, у сваю чаргу, нараквала на валанцёраў, якія адмовілі аддаць ёй ката. Незразумелым, на яе погляд, з'яўляецца і збор сродкаў на лячэнне ката, якога ў іх, відаць, ужо не было. Як стала вядома падчас судовага разбору, у ветэрынарную клініку звярталася новая гаспадыня Геліядора.

Што датычыцца спрэчак наконт таго, «той гэта кот ці не», было праведзена даследаванне фотаздымкаў ката падчас яго знаходжання ў Алены і на сайце пасля адлову. Спецыялісты кафедры анатоміі жывёл Гродзенскага аграрнага ўніверсітэта пацвердзілі, што гэта той самы кот у розныя перыяды яго жыцця. На гэтым можна было б і завяршыць наш артыкул пра незвычайную

судовую справу. Бо вынікам стала адмова суда ў іску да адказчыкаў — факт знаходжання ката ў валанцёраў не быў даказаны. Акрамя таго, у ісціцы не ўзнікла права ўласнасці на жывёлу. Аб тым, што гэта за права, крыху пазней. А зараз — даволі сумны працяг.

Сапраўды, у адлоўленага з вуліцы ката знайшлася новая гаспадыня. Ёю стала студэнтка гродзенскай ВНУ, якая ўбачыла на сайце аб'яву пра ката Геліядора і забрала яго да сябе. Яна адразу павезла ката ў кліні-

ку, дзе ў яго выявілі шэраг захворванняў, у тым ліку чыстыт, а таксама абламаныя іхлы. Урач сказаў, што гэта ад умоў утрымання, магчыма, жывёла знаходзілася дзесьці ў зачыненым памяшканні. Было прызначана лячэнне, і кот быццам пайшоў на папраўку, але аднойчы раптоўна пачаліся сутаргі, і ён загінуў. Пражыў у новай гаспадыні дзесьці месяцы тры.

Дык хто насамрэч вінаваты ў нешчаслівым лёсе рыжлага ката Геліядора? Нядабайная гаспадыня, якая не звяртала асаблівай увагі, дзе прападае яе выхаванец па некалькі дзён? А можа, валанцёры, якія чамусьці адмовілі жанчыне, якая яго шукала? Ці служба адлова, дзе жывёлы ўтрымліваюцца ў неспрыяльных умовах?

У першую чаргу суд даў прававую ацэнку гаспадыні ката. Як аказалася, ёю парушана заканадаўства аб утрыманні хатніх жывёл.

— Калі знаходзіш безнаглядную жывёлу, я было з гаспадыні ката, трэба звярнуцца альбо ў міліцыю, альбо ў ЖЭС ці ў органы мясцовага самакіравання і паведаміць аб гэтым. І калі праз паўгода ніхто не заявіў аб праве ўласнасці, такое права набывае новы гаспадар. Пры гэтым жывёлу неабходна зарэгістраваць. Дадзеная працэдура не патрабуе ад уладальніка ніякіх страт, трэба проста

прыйсці ў ЖЭС і там атрымаць жэтон. Пасля таго ніякіх праверак, ніякіх падаткаў на жывёлу не будзе, — патлумачыла суддзя Ксенія Стасюкевіч. — Гэта не ўсе ведаюць, людзі бяруць безнагляднага ката ці сабаку і лічаць, што робяць добраю справу, а такія моманты не ўлічваюць, і тады даказаць сваё права на жывёлу вельмі складана. Вось і ў дадзеным выпадку нельга сказаць, што Алена валодала котам законна. А суд можа вярнуць жывёлу, якая з'яўляецца асаблівым відам маёмасці, толькі таму, хто мае на яе законнае права.

Ёсць у суда заўвагі і да дзейнасці валанцёраў, якія ўзялі на сябе функцыю вызначыць, хто дбайны, а хто нядабайны гаспадар. Зноў жа, адсутнічае кантроль за зборам сродкаў. Варта было б павярнуць гэтую дзейнасць у законнае рэчышча, бо ахвотных дапамагчы няма. Разам з тым валанцёрская дзейнасць — амаль што аздыны шанец для такіх жывёл.

Гэты прэзідэнт, лічыць Ксенія Стасюкевіч, дае падставу для ўдасканалвання заканадаўства. У краіне ёсць правілы ўтрымання жывёл хатніх і безнаглядных, зацверджаныя пастановай Савета Міністраў, ёсць іншыя акты. На жаль, яны не зусім гуманныя. Згодна з існуючымі правіламі, жывёла без жэтона ў пункце адлова павінна быць падвергнута эўтаназі на працягу сутак, з жэтонам — на працягу пяці сутак. Дарэчы, Гродзенскім гарвыканкамам прынята рашэнне ўраўняць у правах жывёл з жэтонам і без — і першыя, і другія маюць шанец да выратавання на пяць сутак. Але і гэта не выйсце. Праблема, лічыць Ксенія Стасюкевіч, трэба разглядаць больш пільна, знаходзіць сродкі для ўтрымання гэтых жывёл, ствараць умовы ў часовых прытуках і прапагандаваць іх стэрэлізацыю. Дарэчы, валанцёрскае таварыства звярталася да гарадскіх улад з прапановай стварыць прытулак пры таварыстве, але пытанне заглохла на стадыі звароту, бо не атрымала падтрымкі.

Кот Геліядор не проста аказаўся ў ланцужку неспрыяльных падзей. Яго трагічны лёс — не выпадковая з'ява, а, хутчэй, безадказнасць грамадства перад нашымі меншымі братамі. Здаецца, усё нядрэнным людзі, усё імкнўшыся дапамагчы кату, а ў выніку атрымалася даволі сумная гісторыя. Прыгожы быў кот Геліядор. І загінуў. А мне гэты рыжы кот нагадаў суседскага ката Філю, таксама рыжлага, які таксама вельмі часта ходзіць гуляць на вуліцу. Яго флегматычны выгляд прымушае жыхароў пад'езда адчыняць яму дзверы. І наўрад ці каму прыйдзе ў галаву зрабіць гэтаму кату шкоду. Але гэта, напэўна, зусім іншая гісторыя.

Маргарыта УШКЕВІЧ.
Фота з адкрытых крыніц.

Аляксандр МАРОЗАЎ:

«МНЕ ЛЁСАМ НАКАНАВАНА БЫЦЬ У ФІГУРНЫМ КАТАННІ»

Сярод журналістаў Аляксандр Марозаў вядомы як «энцыклапедыя» фігурнага катання. Па каментарый, ацэнку, меркаванні — толькі да яго. У мінулым спартсмен, сёння — трэнер, суддзя, рэжысёр-пастаноўшчык лядовых шоу, тэлевізійны каментатар. Уявіць беларускае фігурнае катанне без яго немагчыма. Яны разам раслі, развіваліся, пераадольвалі цяжкасці, прадыванялі часам. Як не толькі рабіць сваю справу, але і жыць ёю, Аляксандр Марозаў расказаў «Звяздзе».

— Аляксандр Іванавіч, вы часта каментуеце фігурнае катанне. Але ніколі не расказваеце, чаму менавіта гэты спорт стаў справай вашага жыцця?

— Я здзіўлены, што мая памяць захоўвае падзеі 60-гадовай даўнасці, а мне ў душы 30 гадоў. Гісторыя майго прыходу ў фігурнае катанне — сапраўдны сюжэт для літаратурнага твора. Мае бацькі пазнаёміліся падчас вучобы ў Ленінградскім тэхналагічным інстытуце. Тады фігурнае катанне толькі пачынала развівацца, і Ленінград быў адным з яго цэнтраў. Мама і тата пазнаёміліся на катку, дзе ўпершыню ўбачылі прадэсійнага фігурыста. І пасля яны вырашылі, што калі ў іх будзе дачка, яна стане фігурысткай. Але нарадзіўся хлопчык і дзяўцачка не было куды. Калі мне было чатыры гады, мы пераехалі ў Мінск. І ўжо тут бацька паставіў мяне на канькі. Ён фізік-оптык па адукацыі, працаваў на абаронным заводзе і актыўна цікавіўся літаратурай па фігурным катанні. Тата быў маім першым трэнерам паўтара года. Але потым ён зразумеў, што ведаў недастаткова для падрыхтоўкі спартсмена. І якраз у гэты час у Мінск прыехала група выдатных расійскіх трэнераў, якія набіралі групу дзяцей.

— Наколькі вядома, таты ў Мінску не было належных умоў для фігурыстаў...

— Тады для любога вяду спорту ўмоў не было. У навагоднія святы працаваў каток на Кастрычніцкай плошчы, і ўсё. Але нашы трэнеры знайшлі пляцоўку недалёка ад цырка. Там на месцы былой электрастанцыі адкрылі Рэспубліканскі дом фізкультуры з вольнімі спартыўнымі заламі замест цэхай. Калі я ўпершыню туды трапіў, галава закружылася ад шчасця. А ў двары была зроблена пляцоўка для фігурыстаў. Ніколі не забуду, як там заліваў лёд. Зразумела, што спецыяльных машын не было. Бацькі сваімі рукамі зрабілі саны на вільзных металічных палазах, на якіх стаяла бочка з кіпеллем. З яе выцякала вада. І гэтую бочку, як бурлакі на Волзе, перад кожнай трэніроўкай цягалі на сабе бацькі. А фігурысты штораў чысцілі пляцоўку. І, што самае дзіўнае, якасць таго лёду была

не горшая за якасць лёду, які робяць зараз на сучасных тэхналогіях.

— У вас адразу з'явіўся інтарэс да фігурнага катання?

— З самага пачатку я заявіў бацькам, што фігурнае катанне мне зусім не патрэбна і я хачу гуляць у хакей. Але яны ўгаварылі мяне паспрабаваць. І паўтара года я валаяў дурна на трэніроўках. Мы гулялі ў снежкі, ныралі ў гурбы, куляліся на гімнастычных матах. Дзіўна, але потым у мяне прачнуўся сапраўдны інтарэс да фігурнага катання. І калі я ўзяўся за розум, пачаліся першыя поспехі. Я папаў у першы састану нацыянальнай зборнай па фігурным катанні. І сёння ганаруся, што я адзіны са зборнай працую трэнерам. Мы выступалі на ўсесаюзных спаборніцтвах. Месцы займалі сціплыя, я круціўся ў раўне 10-га. І калі мой трэнер зразумеў, што вышэй я не падымуся, мяне перавялі ў парнае катанне. Тады гэты быў абсалютна невядомы від. Але мая кар'ера скончылася праз траўму, несумяшчальную са спортам. Я застаўся нерэалізаваны, злы на сябе, на лёс. Асабліва крыўдна было, што я толькі-толькі палюбіў фігурнае катанне — і адразу прыйшлося з ім развітацца.

«Легіянеры не павінны перакрываць кісларод айчынным спартсменам, яны павінны быць прыкладам».

— І вы вырашылі заняцца трэнерскай справай?

— Тут таксама не абышлося без прыгод. Бацькі пасля абароннага завода працавалі ў Інстытуце фізікі і матэматыкі Акадэміі навук. І, натуральна, яны хацелі, каб я паступіў у фізічны факультэт і стаў вучучым-фізікам. Я выдатна ведаў фізіку ў школе. Але аднойчы з аднакурснікамі мы вырашылі пазмагацца ў футбольным матчы з хлопцамі з паралельнага класа. І не знайшлі лепшага моманту, чым кантрольная па фізіцы. Настаўніца за гэта на мяне вельмі пакрыўдзілася і на выпускным экзамене паставіла «чатыры». І я зненавідзеў фізіку. І падаў дакументы ў «першую

Фота: Яўлія ЗІНКАВІЧ

сустрэчную» ВНУ — тэхнічны ўніверсітэт на будаўнічы факультэт. Я выдатна яго скончыў, паступіў у аспірантуру, але ўвесь час займаўся фігурным катаннем. Прасіўся трэнерам у адзіную на той час школу фігурнага катання. Але мяне не ўзялі праз адсутнасць адукацыі. Тады я звярнуўся ў домакіраўніцтва і папрасіў заліць каток, каб трэніраваць дзяцей. Мне пайшлі насустрач — і ўсю зіму я вучыў мясцовых дзяцей катання на каньках. Па Мінску пайшла пагалоска, і нарэшце мяне запрасілі на работу ў школу фігурнага катання. Аспірантуру я пакінуў амаль перад абаронай дысертацыі.

— І якое выйсце знайшлі?

— У секцыю фрыстайла быў патрэбен трэнер, які мог бы навучыць спартсменаў прыгожа катацца на лыжах з элементамі фігурнага катання. Нічога дзіўнага тут няма, тады ў фрыстайле існавала дысцыпліна — лыжны балет. Гэта была вялікая авантура, я нават не ўмеў катацца на лыжах. Але я рызыкнуў і не пашкадаваў. Атрымаў вялікі вопыт, навучыўся катацца на лыжах. Шмат фігурыстаў перайшоў у балет на лыжах. Пасля гэтую дысцыпліну выключылі з фрыстайла. І мне ўжо прыйшлося шукаць сваё месца. Я адкрыў студыю эстраднага танца, працаваў акцёрам у дзіцячым тэатры, адкрываў магазін спартыўнага адзення. Вядома, 90-я гады славіцца росквітам бандытызму, з якім таксама прыйшлося сутыкнуцца.

— Што паспрыяла вашаму вяртання ў фігурнае катанне?

— Увесь час я імкнуўся вярнуцца на работу ў мініскую школу фігурнага катання, але мяне не бралі. І на маё шчасце, у Віцебск са сваёй групай з Масквы прыехала працаваць выдатная трэнер Ніна Іванавна Ручкіна. Яна запрасіла мяне ў якасці трэнера-дублёра. Ніна Іванавна — уладная, расучная жанчына, яе часта параўноўваюць з вядомай Таццянай Тарасавай. Яна пачала развіваць фігурнае катанне ў Віцебску. Але мне было некамафортна пад яе таталітарным кіраўніцтвам, я быў «галодны» да творчасці. Аднак дзякуючы Ніне Іванавне я прайшоў вялікую школу.

— Аляксандр Іванавіч, вы вядомы як чалавек, які

«падняў» фігурнае катанне ў Гомелі. Там, нарэшце, змаглі праявіць свой творчы патэнцыял?

— У пачатку 2000-х пошукі прывялі мяне ў Гомель, дзе я, нарэшце, змог сябе рэалізаваць. Там працаваў выдатны калектыў, які мяне цёпла прыняў. Я ўдзячны гэтаму гораду за маю прафесійную самарэалізацыю. Мы адкрылі першы дзіцячы лядовы балет, актыўна ставілі спектаклі. Нават ездзілі з гастроліямі. Былы старшыня Беларускага саюза канькабежцаў і дырэктар «Мінск-Арэны» Мікалай Ананьёў запрасіў нас выступіць са спектаклем «Аліса ў краіне чудаў». Мы далі пяць аншлаговых спектакляў на «Мінск-Арэне». І калі ў канцы аб'явілі, што гэта выступаў дзіцячы калектыў з Гомеля, у сталічнай публіцы быў шок.

— Чаму вы не ставіце такія прадстаўленні ў Мінску — яны маглі б паспрыяць папулярнасці фігурнага катання?

— Год назад я вярнуўся з Гомеля ў Мінск і пакуль шукаю, дзе можна прымяніць свае веды ў пастаноўцы лядовых спектакляў. Спадзяюся, знайду рашэнне. У Мінску фігурным катаннем займаецца каля тысячы дзяцей. Да вялікага спорту дарастуць чалавек дзесяць. А што рабіць астатнім? Шоу для іх — выдатны варыянт, тут яны могуць сябе рэалізаваць. У гомельскай школе займаўся 150 дзяцей. Для тых, хто не выступаў на спаборніцтвах, прадстаўленні былі галоўнай падзеяй.

— Праўда, што дзякуючы вашай працы ў Гомелі наша краіна пачала прымаць міжнародныя спаборніцтвы па фігурным катанні?

— Гэта можа здацца няспілым, але так і ёсць. Беларусы лічылі сябе нявольнымі і баіліся выступаць з ініцыятывай аб правядзенні спаборніцтваў. А я не пабаяўся і прапанаваў правесці ў Гомелі міжнарод-

ны старт «Залатая рысь». Мяне падтрымала абласное кіраўніцтва. І ў 2006 годзе Гомель прыняў першы ў суверэннай гісторыі Беларусі міжнародны турнір па фігурным катанні. Тады на «Залатую рысь» прыехалі спартсмены з трох краін. На наступны год — ужо з васьмі. І ў 2008 годзе Міжнародны саюз канькабежцаў даверыў Гомелю правядзенне этапу Гран-пры. Гэта была своеасабліва авантура, але мы справіліся. Гледзячы на гомельскія поспехі, падцягнуўся Мінск. У Гомелі пачалася гісторыя дзіцячых спаборніцтваў «Зорчак». Мы сістэматызавалі правядзенне турніру ў некалькі этапаў і прывучылі спартсменаў і трэнераў да сістэмных выступленняў. Так Гомель дапамог развівацца ўсяму беларускаму фігурнаму катанню. І сёння ў нас менш спартыўных дасягненняў, чым поспехаў у правядзенні спаборніцтваў.

— Вашы вучні працягнулі вашу трэнерскую працу?

— Я ўдзячны Гомелю і за маіх вучані. Там я падрыхтаваў шэсць чэмпіёнаў краіны. Яны выраслі і самі сталі трэніраваць спартсменаў. Некаторыя з іх ужо сталі маімі і я са спакойнай душой перадаў ім справу. На жаль, зараз у Гомелі застой. Пачаў развальвацца трэніровачны каток, пагоршылася база, а грошай на рамонт няма. Спадзяюся, гэта хутка выправіцца.

«Я аказаўся на вуліцы з дыпламам ГЦЦСа. І выкарыстоўваць ведаў не было дзе. Каб выжыць, прыйшлося працаваць грузчыкам».

— Як вы ставіцеся да тэндэнцыі запрашаць замежных спартсменаў для прадстаўлення Беларусі на міжнародным узроўні?

— Так, для падняцця вынікаў можна запрашаць замежных спартсменаў і трэнераў. Але нельга забываць пра свае таленты. Легіянеры не павінны перакрываць кісларод айчынным спартсменам, яны павінны быць прыкладам. У нас многа таленавітых маладых спартсменаў і трэнераў і нельга дуршчым жададанне развівацца. Інакш яны сядуць са спорту. Я станочу стаўлюся да легіянераў, але ўсё павінна быць у меру.

— Аляксандр Іванавіч, у чым сакрэт вашай вернасці фігурнаму катанню?

— Я проста люблю гэты спорт, гэта мае наканаваанне. Вялікі дзякуй маім бацькам, якія прывялі мяне гэту любоў і дапамагалі мне развівацца. Мне лёсам суджана быць у фігурным катанні. Валерыя СЦЯЦКО.

ІНТЭНСІЎНАМУ РУХУ — ЯКАСЦЬ ДАРОГ

Пад такім дэвізам праце дарожная служба Іванаўскага раёна

КУП «Брэстаблдарбуд» абслугоўвае больш за 13 тысяч кіламетраў вулічна-дарожнай сеткі, у тым ліку каля 8,5 тысяч кіламетраў мясцовых аўтамабільных дарог і прыкладна 5 тысяч кіламетраў вуліц сельскіх населеных пунктаў. На гэтых дарогах знаходзяцца 197 мастоў даўжынёй больш за 6 тысяч пагонных метраў, каля 5 тысяч водапрапускных труб даўжынёй 75 тысяч пагонных метраў, 10 паромных перапраў.

ПАВАЖАННЯ РАБОТНІКІ І ВЕТЭРАНЫ ДАРОЖНАЙ ГАЛІНЫ!

Прымце самую ічырыя віншаванні! Развітая дарожная сетка — гэта нацыянальнае багацце краіны, якое трэба берачы, прымянаць і эфектыўна выкарыстоўваць. Добры стан дарог — адна з найважнейшых умоў жыццязабеспячэння, развіцця эканомікі і інфраструктуры нашай тэрыторыі. Развітая сістэма транспартных камунікацый — важны фактар сучаснага грамадства, які вызначае яго канкурэнтаздольнасць, перспектывы сацыяльна-эканамічнага развіцця і якасць жыцця людзей. За апошні час у нашым рэгіёне атрымалі ўвасабленне значныя інвестыцыйныя праекты. Штогод уводзяцца ў эксплуатацыю новыя дарогі, рамонтуюцца старыя. Узрунены, высокі прафесіяналізм, сучасныя тэхналогіі, абабрасумлены паход да сваёй справы дадуць магчымасць выканаць усе намечаныя планы. Жадаю вам здароўя, асабістага і сямейнага дабрабыту, поспехаў у працы! Няхай вашы жыццёвыя дарогі будуць доўгімі і заможнымі!

Генеральны дырэктар КУП «Брэстаблдарбуд» Сяргей ДЗЯМКО.

дарогі Юхнавічы — Еўлашы» (1,47 кіламетра), яго кошт — 270 тысяч рублёў, зроблена асфальтабетоннае пакрыццё аўтамабільнай дарогі Еўлашы — Пятровічы (1,4 кіламетра). Выкананы гравіійныя работы на аб'ектах: Замошша — Полакцічы (2,93 кіламетра), бюджэт якога — 249 тысяч рублёў Махро — Адржынь — Смольнікі (1,95 кіламетра), кошт — 94 тысячы рублёў і іншых. Да таго ж, добраўпарадкаваны вуліцы Садовая і Школьная у Іванаўе, там пакладзена асфальтабетоннае і гравіійнае пакрыццё. Мы прыкладаем максімум намаганняў для таго, каб дарогі нашага раёна былі ў належным стане. Маём усё для паспяховага развіцця: і сучасную тэхніку, і працоўныя рэсурсы. Гатовы выконваць яшчэ больш пастаўленых задач, — патэнцыял вялікі, — кажа Васіль Сяргеевіч.

Сёлета ў арганізацыі набылі экскаватар, аўтагэаідар, купілі мікрааўтобус для перавозкі работнікаў на аб'екты, а таксама фрэзу для рамонту дарог. Магчымасці ДРБУ № 139 дазваляюць штогод капітальна рамантаваць каля 20 кіламетраў дарог.

на стады ўкладкі — з дарожнага палатна, правяраюцца воданасчэнне, ступень ушчыльнення ўкладзенага асфальтабетону. У лабараторы ёсць усе неабходныя сродкі для работы па выпрабаваннях асфальтабетонных, бетонных, шчэбеневаў, пясчана-саяльных (процігалалёдных матэрыял) сумесяў. Лабарант дае заключэнне, ці адпавядае ўсім нарматывам будаўнічы матэрыял. «На яго падрыхтоўку да выпрабаванняў звычайна сыходзіць каля 24 гадзін, калі ён астуджаецца, ужо можна праводзіць пробы па розных паказчыках», — падзялілася лабарант Галіна ПАЖЫВІЛКА, якая працуе на прадпрыемстве больш за 20 гадоў.

Васіль Сяргеевіч прапанаваў з'ездзіць на іх бягучы аб'ект — «Пад'езд да вёскі Стрэльна» ад магістралі М10. Па дарозе ён расказаў аб сваім шляху ў прафесію. Аказалася, пасля службы ў арміі Васіль Зіновіч адразу

Старшы майстар Віктар КАВЕРКА. Яго стаж — 41 год.

асновы са шчэбёно пад асфальтабетон. Тэрмін задачы аб'екта — два месяцы, яго працягласць — 3,7 кіламетра. Каб працэс ішоў дынамічна, розныя яго віды праводзяцца паралельна. Старшы майстар ДРБУ № 139 Іван ЗАМКАВЕЦ займаецца тут бягучым рамонтам. А ўвогуле працуе ў арганізацыі каля 15 гадоў. Пасля заканчэння вучылішча прыйшоў працаваць дарожным рабочым, а пасля заканчэння ўніверсітэта стаў майстрам. Кажы, што работа вельмі цікавая, бо пастаянна трэба абслугоўваць новыя месцы, таму сумаваць не прыходзіцца.

— На гэтым аб'екце робім разбіўку дарогі, кіркоўку (рыхленне зямлі), дадаём неабходны матэрыял для яе ўзмацнення, змешваем з гэтым пакрыццём. Далей будзем адсыпаць верхні пласт асновы сумесі С5 (пясок са шчэбнем) і ўкладваць пласт асфальтабетоннай сумесі. Дарэчы, такіх аб'ектаў у раёне шмат. У вёсцы Стрэльна, да якой ідзе дарога, знаходзіцца музей народнай медыцыны, у сувязі з гэтым было прынята рашэнне рамантаваць у першую чаргу яе, каб гасцям было камфортна туды прыезджаць, — адзначыў кіраўнік прадпрыемства.

І наогул, у ДРБУ працуюць высокакваліфікаваныя спецыялісты, якія апэратыўна рэагуюць на бягучыя пытанні. Сярод іх — старшы майстар Віктар КАВЕРКА, які на прадпрыемстве ўжо 41 год. Ён заўсёды прымае рацыянальныя рашэнні пры выкананні пастаўленых задач, адзначаючы яго калегі. Маючы за плячыма вялікі вопыт, дапамагае ва ўдасканаленні сваіх навічак і маладзёў супрацоўнікам. «Мяне заўсёды цягнула да гэтай прафесіі, будаваць дарогі — гэта вельмі цікава і адказна. Да таго ж калектыву ў нас дружны, таму працаваць на розных аб'ектах так яшчэ больш прыемна», — падзяліўся спецыяліст.

Васіль Зіновіч:

— Наперадзе нас чакаюць чарговыя сур'ёзныя задачы, для выканання якіх патрабуюцца немалыя намаганні, сучасныя веды і новыя тэхналогіі, і калектыву Іванаўскага ДРБУ № 139 гатовы да дасягнення новых працоўных рубжоў. Прыміце, паважаныя калегі, самыя шчырыя віншаванні з прафесійнымі святамі, добрага здароўя вам і вашым блізкім, моцы духу, доўгіх і шчаслівых гадоў жыцця!

Дар'я ШЛАПАКОВА, Алена ДАУЖАКОВА, Фота Яна ХВЕДЧЫНА.

Начальнік ДРБУ-139 Васіль ЗІНОВІЧ і старшы майстар Іван ЗАМКАВЕЦ.

Пераацаніць працу дарожнікаў немагчыма. У пастаянным рэжыме яны вядуць карпатлівую дзейнасць па пракладцы новых і падтрыманні ўжо існуючых дарог для нашага камфортнага перамяшчэння. Адным з найлепшых у Брэсцкай вобласці з'яўляецца Іванаўскае дарожнае рамонтна-будаўнічае ўпраўленне № 139 КУП «Брэстаблдарбуд». Працаўнікі філіяла — сапраўдныя прафесіяналы, спецыялісты, чыя работа адраджае высокую якасць і выканальніцкай дысцыплінай.

Карэспандэнты «Звязды» зазірнулі да іх у гасці, дзе на свае вочы ўбачылі працэс выпуску асфальтабетоннай сумесі, пакрыцця асновы дарогі і іншыя рабочыя моманты, малавядомыя звычайнаму чалавеку. Экскурсію па прадпрыемстве правёў яго начальнік Васіль Зіновіч.

На сёння на балансе Іванаўскага ДРБУ № 139 знаходзіцца 832 кіламетры аўтамабільных дарог і вуліц сельскіх населеных пунктаў. Працаўнікі прадпрыемства ўвядуць, рканструююць, а таксама ўтрымліваюць дарогі, масты і вуліцы ў належным стане. Сёлета тэмпы росту вытворчасці склаў 130% да ўзроўню мінулага года. Знізіўся ўзровень затрат да 9%. За апошнія восем месяцаў выручка складала 4,6 тысячы рублёў, прыбытак ад рэалізацыі — 496 тысяч рублёў, чысты прыбытак — 384 тысячы рублёў. Сярэднямесячная зарплата работнікаў ДРБУ складае 1 тысячы рублёў.

Аб выніках бягучага года гаварыць яшчэ рана, аднак Васіль Ся-

геевіч падкрэсліў, што заплававая праграма выканана практычна ў поўным аб'ёме.

— Усе паказчыкі ў параўнанні з мінулым годам значна палепшыліся. Удзельнічаем у тэндарах, імкнёмся іх выйграць, каб захаваць добрую зарплату. Дзякуючы падтрымцы генеральнага дырэктара і спецыялістаў апарату КУП «Брэстаблдарбуд», а таксама Іванаўскага райвыканкама з'явілася больш аб'ёмаў работ, павялічылася рэалізацыя асфальтабетон-

Асфальтабетонны завод ДРБУ-139.

ну, сыпучыя матэрыялы, да таго ж, пачалі рэалізоўваць і дадатковыя праекты мясцовага значэння. Адзін з такіх аб'ектаў сёлета — капітальны рамонт аўтамабільнай дарогі Пінск — Агова (1,79 кіламетра), мы рабілі там асфальтабетоннае пакрыццё. На гэ- та з бюджэту было выдаткавана 664 тысячы рублёў. Таксама праведзены бягучы рамонт аўтамабільнай

На тэрыторыі прадпрыемства ўжо больш за дзесяць гадоў функцыяную свой кар'ер «Агоўскі», там вядуць здабычку пяску. Штогод у сярэднім здабываецца 100 тысяч кубаметраў такога матэрыялу. Бесперапынная работа вядзецца і на асфальтабетонным заводзе, дзе супрацоўнікі дарожнай службы выпускаюць асфальтабетонную сумесь, у дзень — прыкладна 400 тон. «У нас устаноўлена адна асфальтазмяшальная ўстаноўка ДС-185, якая забяспечвае ўсё нашы патрэбы. Яна абсталявана неабходнай аўтаматыкай, камп'ютарнай сістэмай, функцыянуе цалкам у аўтаномным рэжыме. На заводзе працуюць старшы майстар, лабарант, слесар-рамонтнік, машыніст і памочнік машыніста змяшальніка асфальтабетону, кіроўца папузчыка, вартульнікі. Увогуле завод здольны і на большае, выкарыстоўваем працэнтаў 60 ад сваіх магчымасцяў. У зیمовы перыяд работы па выпуску спыняюцца, тэхніку ставяць на рамонт», — адзначыў Васіль Зіновіч.

Нямала увагі аддаецца якасці дарожна-будаўнічых матэрыялаў. Яна кантралюецца па многіх паказчыках. На этапе вытворчасці асфальтабетону бяруцца пробы са змяшальніка,

Лабарант выпрабавальнага падраздзялення Галіна ПАЖЫВІЛКА.

прышоў працаваць у дарожную галіну, дзе і застаўся дагэтуль. Яго стаж — больш за 34 гады, спачатку быў майстрам, цяпер — начальнік прадпрыемства. Для яго, як і для многіх іншых работнікаў ДРБУ, дарожнік — гэта не проста прафесія, а хутчэй, прызвание.

З кожным годам у краіне павялічваецца інтэнсіўнасць руху на дарогах, адпаведна, ім трэба аддаваць вялікі больш увагі, чым раней, лічыць Васіль Сяргеевіч.

— Напэўна, якасць дарог паляпшаецца, аднак і патрабаванні заказчыкаў і аўтамаатараў да іх таксама ўзрастаюць, і мы павінны гэта ўлічваць. Гравіійныя дарогі, напрыклад, затратныя па эксплуатацыі, бо яны залежыць ад умоў надвор'я. Прышоў дождж — дарога разбіваецца, трэба яе тэрмінова прыводзіць у належны стан, калі снег — тое ж самае. Але пакуль што з дарог, якія мы абслугоўваем, амаль палова — гэта гравіійнае пакрыццё. Мы адказваем за дарогі з усёй інфраструктурай: знакамі, стаянкамі і іншым. Разметку абнаўляем штогод для забяспячэння дарожнай бяспекі. Пры паступленні зваротаў ад насельніцтва і сельскіх выканаўчых камітэтаў стараемся апэратыўна рэагаваць і своечасова іх выконваць.

...На пад'ездзе да вёскі Стрэльна поўнымі ходамі ідзе падрыхтоўка

Злева направа: бухгалтар Вераніка КАБАВА, галоўны бухгалтар Валянціна ЖУК, інжынер Юлія ЦЯМЧЫК, інжынер Зоя ВАСЬКО, начальнік планава-вытворчага аддзела Людміла ДЗЯДЗЮК.

ГАЛОЎНАЕ — ЛЮДЗІ

Беларускі прафесійны саюз работнікаў транспарту і камунікацый — гарант камфортных умоў для работы

Беларускі прафесійны саюз работнікаў транспарту і камунікацый аб'ядноўвае людзей, якія дапамагаюць пераадоляваць геаграфічныя межы, адкрываюць для сябе новыя краіны, заўсёды быць на сувязі, — авіяцыйных работнікаў, чыгуначнікаў, транспартнікаў і работнікаў дарожнай гаспадаркі. Гісторыя гэтага аб'яднання пачалася ў пачатку XX стагоддзя. На працягу амаль ста гадоў прадстаўнікі авіяцыйнага, воднага, чыгуначнага транспарту, транспартнай і дарожнай гаспадаркі аб'ядноўваліся ў адзіны саюз, а ў 2016 годзе афіцыйна з'явілася арганізацыя «БелПрафТранс».

За стварэнне камфортных умоў для працы, матэрыяльную і чалавечую падтрымку работнікаў галіны адказваюць тэхнічны, прававы інспектары і галоўны спецыяліст па сацыяльна-эканамічнай рабоце. Старшыня БелПрафТранса Мікалай МАЦЮК жартуе і называе іх «трыма кітамі» прафсаюзу работнікаў транспарту і камунікацый. Яны расказалі «Звяздзе», у чым заключаецца работа галоўных спецыялістаў на карысць усіх работнікаў галіны транспарту і камунікацый.

Старшыня Беларускага прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый Мікалай МАЦЮК.

З ДНЁМ АЎТАМАБІЛІСТА І ДАРОЖНІКА!

У апошнюю нядзелю кастрычніка, сёлета гэта 25 чысла, адзначаецца Дзень аўтамабіліста і дарожнікаў. Сваё віншаванне ўсім работнікам галіны праз «Звязду» перадаў старшыня Беларускага прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый Мікалай Мацюк: «Шаноўнае калегі! Ад усёй душы віншую вас з прафесійным святам — Днём аўтамабіліста і дарожніка. Без усялякай сціпласці хачу адзначыць, што ад вашай працы залежыць паспяховая жывіцядзейнасць усёй краіны. Развіццё транспартнай інфраструктуры, удасканаленне дарог, прымяненне новых схем дастаўкі тавараў падтрымліваюць эфектыўную работу эканомікі, павышаюць яе канкурэнтаздольнасць і робяць краіну мацнейшай. Дзякуючы вашай працы, людзі маюць магчымасць у любы момант задаволіць свае патрэбы ў зносінах, сацыялізацыі, нягледзячы на адлегласці і геаграфічныя межы. Многія могуць узяць з вас прыклад па пераадоленні цяжкасцяў, якія сёлета нам усім прынесла пандэмія каранавіруса. На вашых плячах ляжыць вялікая адказнасць, і вы кожны дзень спраўляецеся з ёй на выдатна. Таму Дзень аўтамабіліста і дарожніка — асаблівае свята. Прыміце словы ўдзячнасці за сваю нялёгкаю, добрасумленную і вельмі важную працу. Я шчыра жадаю вам моцнага здароўя, дабрабыту, ішчасця, новых поспехаў і асажненняў. Няхай ваша праца прыносіць вам фінансавое захвочванне і задавальненне. Дзякуй за ўсё, што вы робіце і працягваеце рабіць».

Старшыня БелПрафТранса Мікалай МАЦЮК.

НА ВАРЦЕ БЯСПЕКИ

За бяспеку на прадпрыемствах, правільна наладжаныя рабочыя працэсы, выкананне заканадаўства аб працы і аховы працы адказвае галоўны тэхнічны інспектар Сяргей СЕРЫ. Спецыяліст сцвярджае, што выкананне працоўнага заканадаўства — аснова, на якой трымаецца увесь прафсаюз. Таму задача непасрэдна Сяргея Серага і яго падначаленых — забяспечыць выкананне законаў, якія рэгламентуюць працоўную дзейнасць прадстаўнікоў транспартнай галіны. «Вяданне і выкананне нарматыўна-тэхнічных актаў абавязковае для наймальніка і тэхнічнай службы на кожным прадпрыемстве. Але іх настолькі многа, што нават самому дасведчанаму спецыялісту амаль немагчыма ў іх разабрацца. Сёння ў краіне дзейнічае больш за 4000 нарматыўна-прававых актаў у ахове працы. Частка з іх дзейнічае яшчэ з часоў Савецкага Саюза, яны не заўсёды стыкуюцца з новымі. Закон аб ахове працы прадугледжвае, што за забяспечэнне аховы працы адказвае наймальнік. А ён, у сваю чаргу, дэлегуе гэта галоўнаму інжынеру, той — спецыялісту па ахове працы. У выніку няма з каго пытацца, таму што людзі фізічна не паспяваюць ахапіць увесь аб'ём работы. Асабліва востра такая праблема стаіць у раёнах. Таму зразумела, каб аблегчыць работу спецыялістаў на прадпрыемствах і нашу працу, трэба аптымізаваць колькасць дакументаў. Мы, 15 тэхнічных інспектараў, калектыўна папрацавалі і з 4000 дакументаў пакінулі 200. Іх расклалі па 20 тэматычных папках, якія прадстаўлены на нашым сайце. Кожны спецыяліст па ахове працы можа выкарыстоўваць інфармацыю з гэтых папак у сваёй прафесійнай дзейнасці. І мы, тэхнічныя інспектары, цяпер можам са спакойнай душой патрабаваць ад спецыялістаў на прадпрыемствах веданне гэтых дакументаў і выканання патрабаванняў, якія ў іх прапісаны».

Прафесійны саюз — адзіная грамадская арганізацыя ў Беларусі, якая мае права ажыццяўляць грамадскі кантроль за станам аховы працы на прадпрыемствах. За гэта адказваюць 15 тэхнічных інспектараў, якія і складаюць тэхнічную інспекцыю прафсаюза: сем спецыялістаў на чыгуначны, сем — у аўтамабільнай і дарожнай галіне і адзін у авіяцыі. Спецыфікай кожнай сферы патрабуе ад спецыялістаў глыбокіх ведаў. Кожны месяц інспектары праводзяць па адной праверцы і па пяць маніторынгаў, згодна з планам БелПрафТранса. Асноўная складанасць, па словах Сяргея Серага, заключаецца ў тым, што розныя прадпрыемствы падпарадкаваны розным ведамствам — холдынгам, Міністэрству транспарту і камунікацый, абласным выканкамам. І, акрамя прадпрыемстваў, трэба падтрымліваць зносіны і з імі. Колькасць парушэнняў у кожнай падгаліне розная, некаторыя з іх выпраўляюцца яшчэ падчас правярак. Увогуле да колькасці парушэнняў галоўны тэхнічны інспектар ставіцца па-філасофску: «Не зусім зразумела, як адносіцца да таго, што хтосьці з інспек-

тараў знаходзіць, напрыклад, 10 парушэнняў. Калі іх мала, магчыма, інспектар дрэнна працуе і не бачыць праблем. Калі іх шмат, значыць інспектар дрэнна тлумачыць тэхнічнай службе, што трэба выправіць. За мінулае паўгоддзе мы не можам даць дакладнай статыстыкі. Праз пандэмію каранавіруса мы не маглі выязджаць на прадпрыемствы і іх правяраць. Дыстанцыйна праводзіць маніторынг неэфектыўна».

Другі, але не па назначэнні, кірунак работы тэхнічных інспектараў — расследаванне няшчасных выпадкаў. Галоўная мэта — усталяваць справядлівасць і абараніць інтарэсы работнікаў. Па словах Сяргея Серага, часам у пошуках

Галоўны тэхнічны інспектар Сяргей СЕРЫ.

праўды ў няшчасных выпадках прыходзіцца сутыкацца з абсурднымі рэчамі. «У адным горадзе падчас рамонту дарогі адбылася трагедыя. У справядзачы наймальніка напісана: «Машына самаадвольна заваяла і пераехала свайго вадзіцеля». Як такое можа быць? Наш тэхнічны інспектар высветліў, што аўтамабіль спачатку быў тэхнічна няспраўны і не заводзіўся ключом. Вадзіцель, каб завесці машыну, залез пад яе, перакнуў клеммы, але забыў, што машына стаяла на перадачы. І калі ён замкнуў клеммы стартара, машына паехала і задавіла чалавека. Падчас расследавання мы высветлілі, што свабоду быў пазбаўлены вадзіцельскай праваў. Але наймальнік узяў яго на работу ды яшчэ і адпраўляў на аб'ект няспраўны аўтамабіль. У падобных выпадках мы выказваем камісіі па расследаванні сваё асаблівае меркаванне, і яны да нас прыслухоўваюцца. У гэтым выпадку наймальнік быў павінен заплаціць сямі загінулага кампенсацыю. Прынцыпова пазіцыя федэрацыі прафсаюзаў у тым, што калі чалавек загінуў, яго ступень віны не вызначаецца».

Тэхнічныя інспектары прафсаюзаў работнікаў транспарту і камунікацый вырашылі і яшчэ адну важную праблему, з якой часта сутыкаецца супрацоўнікі транспартнай галіны, — траўматызм пры руху заднім ходам аўтамабіляў. Асабліва гэта важна пры будаўніцтве ў рамонце дарог. «Калі асфальтабетонная сумесь падаецца да асфальтаўкладчыка, паміж ім і машынай часта бываюць людзі, а гэта сляпяная зона для вадзіцеля. Каб прадухіліць гібель людзей і траўматызм пры такіх умовах, мы востра паставілі пытанне аб удасканаленні нашай тэхнікі. Імпартныя машыны абсталяваны сігналамі задняга ходу, на які немагчыма не рэагаваць. Федэрацыя прафсаюзаў паставіла гэта пытанне перад урадам, і было вызначана, што ўся тэхніка, якая выпускаецца ў нашай краіне, павінна мець такі сігнал. Па нашым патрабаванні на месцах, дзе аўтамабілі часта рухаюцца заднім ходам, устаноўлены папярэдальныя таблічкі», — расказаў Сяргей Серы.

Згодна са статыстыкай, якую падрыхтавалі тэхнічныя інспектары, найбольшым траўматызмам сярэд супрацоўнікаў вылучаюцца дарожнікі. А самая бяспечная сфера — авіяцыя. Класіфікатар нашчасных выпадкаў паказваў, што часцей за ўсё работнікі атрымліваюць траўмы ад дэталей, праз банальнае парушэнне правілаў бяспекі. Парадокс, але сярэдні ўзрост пацярпелых 45—60 гадоў. Сяргей Серы лічыць, што справа ў залішняй самаўпэўненасці ўжо вопытных спецыялістаў. «Калі мы назіралі вялікую колькасць дарожна-транспартных здарэнняў, мы правяралі тэхнічны стан аўтамабіляў. Цяпер іх ужо значна менш. Мы больш увагі аддаём станкам і абсталяванню, таму што часам на прадпрыемствах паміраюць людзі. Мы даём аналіз па прадпрыемствах усёй галіны незалежна ад таго, якому ведамству яны падначалены. Такіх даных няма нават у Міністэрстве транспарту і камунікацый, таму што яно кантралюе толькі падначаленыя яму арганізацыі. Але ж неабходна і поўная карціна, якую мы прапаноўваем».

На сустрэчы міністра транспарту і камунікацый Аляксея Аўраменкі са старшынёй БелПрафТранса Мікалаем Мацюком і галоўным тэхнічным інспектарам Сяргеем Серам, якая адбылася ў пачатку кастрычніка, абмяркоўваліся меры па удасканаленні правілаў аховы працы ў галіне. Па выніках першага паўгоддзя 2020 года мэтавыя паказчыкі падпраграмы «Ахова працы» выконваліся, але прафсаюзы фіксуюць рост траўматызму на прадпрыемствах. Прадстаўнікі Міністэрства транспарту і камунікацый і БелПрафТранса дамовіліся актывізаваць інфармацыйную работу па тэме і працягваць удасканаліваць прававую базу аховы працы.

Для скарачэння няшчасных выпадкаў на прадпрыемствах і павышэння дасведчанасці работнікаў была прынята «Канцэпцыя нульвога траўматызму», якая ўвабляе ў сабе сусветны вопыт у ахове працы. Першай сваю прыхільнасць гэтай канцэпцыі выказала Беларускае чыгунка і яе прадпрыемствы.

ДОБРА НА РАБОЦЕ — ДОБРА ПА ЖЫЦЦІ

Акрамя наладжаных і бяспечных умоў працы, людзям неабходны і добрыя ўмовы жыцця. Гэта знаходзіцца ў кампетэнцыі **галоўнага спецыяліста сацыяльна-эканамічнай работы Беларускага прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый Алены ГІРО**. Уся дзейнасць гэтай галіны пабудавана вакол тарифнага пагаднення — найважнейшага інструмента эфектыўнага ўзаемадзеяння наймальнікаў і прафсаюзаў. На аснове дакумента распрацоўваюцца і заключаюцца калектыўныя дагаворы ў кожнай арганізацыі галіны. Тарыфнае пагадненне паміж Міністэрствам транспарту і камунікацый і БелПрафТрансам прадугледжвае працоўныя і сацыяльна-эканамічныя гарантыі для работнікаў галіны. Дакумент складаецца з дзевяці раздзелаў. Самыя папулярныя з іх датычацца аплаты працы, сацыяльных гарантыі, падтрымкі моладзі. Па словах галоўнага спецыяліста па сацыяльна-эканамічнай працы, галоўная задача гэтай сферы работы — контроль за выкананнем гарантыі, закладзеных у калектыўныя дагаворы і тарыфнае пагадненне.

«Наша тарыфнае пагадненне нават паляпшае некаторыя сацыяльныя гарантыі, якія замацаваны заканадаўствам. Напрыклад,

у дачыненні да работнікаў перадпенсійнага ўзросту. У працоўным заканадаўстве сказана, што перавагу маюць людзі, якім да пенсіі засталася два і менш гадоў. А ў нашым тарыфным пагадненні ўказана, што тры гады, яно паляпшае ўмовы. У тарыфным пагадненні ёсць раздзел «Павышэнне ўзроўню жыцця працаўнікоў». А высокі ўзровень жыцця — у першую чаргу добрая аплата працы. Мы не можам самі людзям плаціць зарплату, таму мы кантралюем, ці своечасова яны атрымліваюць грошы, ці правільна разлічылі пры звальненні ці адпачынку», — адзначае Алена Гіро.

Асобная катэгорыя работнікаў — маладыя спецыялісты. У галіне транспарту і камунікацый сваю кар'еру пачынаюць сотні ўчарашніх студэнтаў. Таму і падтрымка для іх асабліва, кажа Алена Гіро: «У нашай галіне некалькі падгалін, якія значна паміж сабой адрозніваюцца, у тым ліку і фінансавымі магчымасцямі. Таму мы не можам прапісаць адзінства для ўсіх грашовай выплаты. Гэта закладзена ў калектыўных дагаворах кожнай падгаліны. У дачыненні да маладых спецыялістаў мы прапісалі, што будзем кампенсаваць кошт найму жылля, вучобы для павышэння кваліфікацыі, калі ўзнікае такая патрэба. У некаторых арганізацыях ёсць такое паняцце як «настаўніцтва». За маладым спецыялістам замацоўваецца супрацоўнік, які дапамагае маладому калегу зразумець увесь рабочы працэс і адаптавацца да яго. Зразумела, за гэта прадугледжаны пэўныя выплаты. Многія арганізацыі супрацоўнічаюць з профільнымі навучальнымі ўстановамі».

30 верасня адбылося пашыранае пасяджэнне Прэзідыума Рэспубліканскага камітэта БелПрафТранса, дзе былі падведзены вынікі выканання ў першым паўгоддзі Тарыфнага пагаднення паміж Міністэрствам транспарту і камунікацый і галоўным прафсаюзам. На пасяджэнні былі агучаны лічбы сярэднямесячнай зароботнай платы на прадпрыемствах галіны, аказаная матэрыяльная дапамога работникам. Была прадстаўлена карціна няпоўнай занятасці работнікаў у сувязі з пандэміяй каранавіруса. У асноўным з гэтай праблемай сутыкнуліся прадпрыемствы Беларускай чыгункі і часткова Нацыянальны аэрапорт.

Прававы інспектар **Марыя САКАЛОВА** і галоўны спецыяліст сацыяльна-эканамічнай работы **Алена ГІРО**.

УСЁ ПАВІННА БЫЦЬ ПА ЗАКОНЕ

Каб супрацоўніцтва задавальняла і работніка, і наймальніка і было эфектыўнае, трэба выкананне юрыдычных правілаў і нормаў. За гэтым пільна назірае **прававая інспекцыя працы БелПрафТранса на чале з Вольгай ГІНЬКО**. Да іх у выпадку рознагалоссяў звяртаюцца па юрыдычную дапамогу. Галоўнай задачай прававой інспекцыі працы яна называе абарону працоўных, сацыяльна-эканамічных і жыллёвых правоў членаў прафсаюза. «Апошнім часам часцей за ўсё прыходзіцца сутыкацца з працоўнымі спрэчкамі. 28 студзеня выйшаў новы Працоўны кодэкс, было шмат змяненняў у працоўным заканадаўстве. І пакуль не хапае практыкі прымянення новых нормаў, узнікаюць спрэчкі і непараўменні. Мы атрымліваем шмат пытанняў ад кадравых службаў нашых арганізацый, што вельмі добра. Яны цікавяцца, каб ведаць, як вырашаць важныя праблемы на месцах».

Галоўны прававы інспектар **Вольга ГІНЬКО**.

Самая распаўсюджаная праблема, з якой звяртаюцца да прававога інспектара працы, — абарона правоў пры звальненні. Спецыяліст аналізуе, ці правільна было аформлена звальненне, ці атрымаў работнік належныя выплаты. Пры звальненні работніка часта ўзнікаюць пытанні, вырашыць якіх можна толькі ў судзе. У гэтым выпадку прафсаюз дапамагае рыхтаваць патрэбныя дакументы, прадстаўляе ў судзе інтарэсы работніка. «Апошняя спрэчка, якую мы разглядалі, была звязана з няправільным разлікам заробку за перыяд знаходжання на курсах павышэння кваліфікацыі. А аказалася, што проста няправільна аформілі дакументацыю, і работнік сыскаў 2000 беларускіх рублёў. Мы часта вырашаем жыллёвыя пытанні. На жаль, у гэтым выпадку ніяк не пазбегнуць спрэчак. Інтэрнаты, засяленні, пастаюнка на ўлік тых, хто мае патрэбу, і выдзяленне ім жылых месцаў. Здарэцца, што з-за недахопу ў дакументах чалавек аказваецца на вуліцы і наша задача дапамагчы яму ў цяжкай сітуацыі», — расказвае Вольга Гінько.

Прававая інспекцыя працы прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый робіць усё магчымае, каб не дапусціць вырашэння спрэчак у судзе: «Судовы працэс — гэта апошні крок, калі вырашыць пытанне мірна ўжо немагчыма. Часта ў нас атрымліваецца знайсці кампраміс, які задаволіць і работніка, і кіраўніка. На аснове звароту, з якім да нас прыходзіць заяўнік, мы робім запыт у арганізацыю альбо прававую інспектару выяжджаюць самі. І разам стараемся вырашыць гэты пытанне. Са свайго боку мы даём рэкамендацыі ці прадстаўленне аб ліквідацыі парушэнняў па тым, якія нормы былі парушаныя, і як іх выправіць. Калі кіраўнік не прымае нашы рэкамендацыі да ўвагі, па рашэнні заяўніка ён звяртаецца ў суд. Таксама мы раім заяўніку, у першую чаргу, звярнуцца ў камісію па працоўных спрэчках. Многія арганізацыі, каб не дапусціць узнікнення спрэчак, пастаянна з намі супрацоўнічаюць і кансультуюцца».

Прававая інспекцыя працы прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый вядзе своеасабліваю статыстыку. Цікава, што ажыятаў спрэчак прыходзіцца на восень і вясну. Дарэчы, пандэмія каранавіруса на колькасць працоўных спрэчак не паўплывала. Па словах Вольгі Гінько, зваротаў у 2020-м больш, чым у 2019 годзе, але яны не звязаныя з эпідэміялагічнай сітуацыяй.

Самая бесканфліктная катэгорыя працаўнікоў — маладыя спецыялісты. Галоўны прававы інспектар працы звяртае ўвагу, што гэта зразумела. Галіна транспарту і камунікацый не кідае сваю моладзь на волю лёсу. Арганізацыі плённа супрацоўнічаюць з універсітэтамі. Маладым спецыялістам дапамагаюць атрымаць месца ў інтэрнаце, калі ў арганізацыі яго няма, пішацца хадзяніцтва на іншую арганізацыю.

Нягледзячы на розныя задачы і кампетэнцыі, тры «кіты» Беларускага прафсаюза работнікаў транспарту і камунікацый робяць агульную справу — дапамагаюць працаўнікам галіны адчуваць сябе камфортна, атрымліваць задавальненне і прэферэнцыі ад сваёй працы. Транспартная галіна з гонарам справілася з усімі цяжкасцямі гэтага года.

МАЙСТЭРСТВА ПАЦВЕРДЖАНА

Адно з самых буйных дарожных прадпрыемстваў «Мінскаўтадар-Цэнтр» правяло конкурс прафесійнага майстэрства сярод сваіх супрацоўнікаў. Сёлета спаборніцтва прайшло сёмы раз. Мэта конкурсу — з'яднанне калектываў, павышэнне прэстыжу рабочых спецыялістаў і ўдасканаленне майстэрства ўдзельнікаў. Акрамя прадстаўнікоў «Мінскаўтадар-Цэнтра», у конкурсе ўдзельнічалі кіраўнікі і старшыні прафсаюзаў арганізацый, якія былі прадстаўлены. Усяго конкурс сабраў 13 камандаў філіялаў «Мінскаўтадара-Цэнтра».

Удзельнікі спаборнічалі ў пяці намінацыях: вадзіцель аўтамабіля «Газель», вадзіцель аўтамабіля «МАЗ», трактарыст, вадзіцель пагрузчыка і ўстаноўчанае пакрыццё з тратуарнай пліткі ў індывідуальным і камандным заліку. Конкурс праходзіў у два этапы. Першы — правёрка тэорыі па ахове працы. Гэты этап чымсьці быў падобны да экзамену з білетамі, пытаннямі і адзнакамі. Другі — практычнае прымяненне навыкаў удзельнікаў — своеасаблівы майстар-клас для аўтамаматараў-пачаткоўцаў.

У намінацыі вадзіцель аўтамабіля «Газель» пераможцам стаў С. В. Свірдзюк, супрацоўнік ДЭУ № 5. Найлепшым вадзіцелем аўтамабіля «МАЗ» судзіць прызналі С. І. Баракоеўскага з ДЭУ № 5, а найлепшым сярод вадзіцель пагрузчыка — В. Н. Явіяева з ДЭУ № 61. У намінацыі «Трактарыст» перамога П. Хамічонок з ДЭУ № 6, а ў намінацыі пакрыццё з тратуарнай пліткі — М. Хахоп з ДЭУ № 6.

А пачатак кастрычніка адзначыўся конкурсам прафесійнага майстэрства сярод работнікаў КУП «Мінскаблдарбуд». Удзельнікі спаборнічалі ў чатырох намінацыях: «Найлепшы машыніст аўтагрыйдара», «Найлепшы вадзіцель аўтамасавала МАЗ-5516 з навясным абсталяваннем», «Найлепшы вадзіцель пагрузчыка» і «Найлепшы машыніст экскаватара». У агульнакамандным заліку перамагла каманда філіяла «ДРБУ-168».

Валерыя СЦЯЦКО. Яўген ПЯСЕЦКІ (фота).

Пуцэправод «Полацкі» ў г. Віцебску.

ПАЧАТАК УСІХ ДАРОГ

Аўтамабільныя дарогі можна параўнаць з артэрыямі, якія аб'ядноўваюць населеныя пункты краіны ў адзіны арганізм. Іх значэнне цяжка пераацаніць, і нагрукі на іх велізарныя.

Перад арганізацыямі і кампаніямі, якія працуюць у галіне праектавання дарог, у наш час стаяць няпростыя задачы. Праекты становяцца ўсё больш складанымі і комплекснымі, уключаючы ў сябе розныя віды інфраструктуры. Гісторыя РУП «Белдзіпрадар» налічвае амаль дзевяць дзесяцігоддзяў, разам з тым прадпрыемства з гонарам вытрымлівае выпрабаванне сучаснасцю.

— На працягу свайго існавання «Белдзіпрадар» з'яўляецца вядучым прадпрыемствам у праектаванні ўсіх значных аб'ектаў Рэспублікі Беларусь. Практычна ўсе буйныя аўтадарогі краіны спраектаваны сіламі нашага калектыву, — адзначае дырэктар РУП «Белдзіпрадар» Ігар ДАВЫДАЎ. — Мы здолелі захаваць высокую кваліфікацыю калектыву і рыхтуем новыя кадры. Нашы спецыялісты працуюць аб'екты любой складанасці, і кожны супрацоўнік імкнецца ўнесці максімальны ўклад у выкананне пастаўленых задач.

Дырэктар РУП «Белдзіпрадар» Ігар ДАВЫДАЎ.

Сярод высокапрафесійных работнікаў прадпрыемства вылучыць кагосьці складана. Але ёсць некаторыя асобы, якіх вартэ згадаць першым.

Гэта:

- галоўны канструктар Мікалай КРАЧЭТНІКАЎ;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення маставага праектавання Людміла САСЯДКОВА;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення маставага праектавання Антаніна ШАУЧУК;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення дарожнага праектавання Дзмітрый ЯРОМІЧ;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення аэрадромнага праектавання Аляксандр ШЫНКОВІЧ;
- начальнік упраўлення аэрадромнага праектавання Аляксандр БАРЫСЕНКА;
- галоўны геадэзіст-начальнік аддзела інжынерна-геадэзічных пошукаў упраўлення інжынерных пошукаў Аляксей ЕРМАЧОНАК;
- начальнік каштарыснага аддзела Галіна ЛІС;
- галоўны спецыяліст аддзела кантролю і справядства Волга ЛАМАКА;
- галоўны спецыяліст аддзела тэхніка-эканамічных і экалагічных абгрунтаванняў Алена ГЛУШЧАНКА;
- начальнік упраўлення архітэктурна-будаўнічага праектавання Святлана КРАУЧАНКА;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення архітэктурна-будаўнічага праектавання Святлана АРЦЮШЭУСКАЯ;
- начальнік экспедыцыі ўпраўлення інжынерных пошукаў Іван НЯВЕСЦЕНКА;
- начальнік планова-эканамічнага аддзела Алена КАНДРАЦКАЯ;
- начальнік аддзела афармлення і выпуску праектаў Анжэла АЛІКАЕВА;
- начальнік аўтатранспартнага цэха ўпраўлення транспартнага забеспячэння Сяргей ЛАПАТКА;
- галоўны спецыяліст Гомельскага дарожнага аддзела Генадзь БЫЎШАЎ;
- галоўны інжынер праекта ўпраўлення маставага праектавання Дзяснін ШЭЛЯПН.

ШЛЯХІ, ЯКІЯ МЫ ВЫБІРАЕМ

Калектыву прадпрыемства — а гэта крыху больш за паўтысячы чалавек — на 60% жаночы. Здаецца, што праектаванне аўтадарог, мастоў і аэрадромаў — мужчынская справа. Аднак Ігар Давыдаў адзначае, што менавіта жаночыя адказнасці і сумленнасць шмат у чым вызначаюць якасць беларускіх дарог, якія па праве лічацца найбольш камфортнымі і бяспечнымі ў СНД.

— У апошнія гады ў дарожным будаўніцтве Беларусь вярнулася да будаўніцтва трас з цэментабетону, — кажа Ігар Давыдаў. — Цэментабетон дазваляе прапусьціць цяжкагрузныя аўтапалязды без дэфармацыі і ўжываецца на дарогах з павышанай нагруквай. Такія дарогі больш даўгажывучыя — да 25 гадоў эксплуатацыі яны не патрабуюць рамонтнага. Менавіта з цэментабетону выкананы самы значны наш аб'ект мінулага часу — МКАД-2. Сёння туды перанакіраваная значная частка транспартнага патоку.

Зараз спецыялісты РУП «Белдзіпрадар» актыўна працуюць над рэалізацыяй праекта рэканструкцыі аўтамабільнай дарогі Р-53 «Слабада — Навасады», таксама ў цэментабетонным выкананні. Траса пашыраецца да параметраў І-6 катэгорыі (а гэта па дзве паласы руху ў кожным напрамку), што дазваляе значна павялічыць прапускную здольнасць, павысіць хуткасць, бяспеку і камфорт руху. Участак будзе ўведзены ў эксплуатацыю восенню 2021-га.

Зараз спецыялісты РУП «Белдзіпрадар» актыўна працуюць над рэалізацыяй праекта рэканструкцыі аўтамабільнай дарогі Р-53 «Слабада — Навасады», таксама ў цэментабетонным выкананні. Траса пашыраецца да параметраў І-6 катэгорыі (а гэта па дзве паласы руху ў кожным напрамку), што дазваляе значна павялічыць прапускную здольнасць, павысіць хуткасць, бяспеку і камфорт руху. Участак будзе ўведзены ў эксплуатацыю восенню 2021-га.

Часткова аналагічная канструкцыя дарожнага адзення ўжываецца ў праекце рэканструкцыі аўтамабільнай дарогі М-3 Мінск—Віцебск, які зараз знаходзіцца ў распрацоўцы. Гэта апошні абласны цэнтр Беларусі, не звязаны са сталіцай шматпаласнай магістраллю. У мэтах забеспячэння бяспекі дарожнага руху ў праекце прадугледжваецца стварэнне транспартных развязак на розных узроўнях, пешаходных тунэляў і мастоў, вонкавага асвятлення, ізаляцыйных экраннаў для абароны жывой забудовы ад шуму, сетак для прадукцыі выхаду дзікіх жывёл на праезную частку і г. д.

Па праекце «Белдзіпрадар» ў цэментабетонным выкананні пабудавана аўтамабільная дарога Р-80 Слабада—Паперня (км 0,0-14,0), будоўля дарога Р-122 Мар'ілёў—Чэрэшкаў—Касцюковічы (км 7,8-13,3), М-3 (км 56,0-64,0). Паралельна кожнай з дарог уведзены велапешаходныя дарожкі з забеспячэннем патрабаванняў бяспекі для веласіпеднага і пешаходнага руху. Летась пабудавана частка аўтамабільнай дарогі М-6 працягласцю 154 км. Плануецца рэканструкцыя аўтамабільных дарог М-7 (км 57,7-148,752); Р-23 (км 110,7-117,5 і км 117,5-126,3).

ПА ЗАКОНАХ СУЧАСНАСЦІ

Пытанні экалогіі пры будаўніцтве дарог для калектыву «Белдзіпрадар» — у прыярыце.

— Кожны наш праект праходзіць экалагічную экспертызу, — падкрэслівае Ігар Эдуардавіч. — Мы супрацоўнічаем з Нацыянальнай акадэміяй навук, дзякуючы чаму на міграцыйных шляхах жывёл ствараюцца бяспераходы. Уважліва сочым за тым, каб азёры і рэкі ўздоўж дарог заставаліся чыстымі, мінімізуем экалагічную нагруквай на лясы, праз якія праходзяць аўтадарогі.

Глыбокае і ўсебаковае суправаджэнне праектаў — найважнейшы прынцып работы РУП «Белдзіпрадар». Пастаянныя партнёры прадпрыемства — «БелдарНДІ» і кафедра дарожнага будаўніцтва БНТУ.

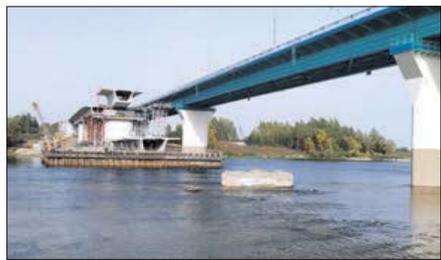
Сёння «транспартныя артэрыі» трэба ракладваць у кароткія тэрміны, хутка знаходзяцца правільнае рашэнне. Менавіта таму «Белдзіпрадар» бярэ на ўзбраенне новыя інфармацыйныя тэхналогіі (ВІМ) комплекснай аўтаматызацыі праектавання і падтрымкі жыццёвага цыкла аб'екта. Трохмерная інфармацыйная мадэль, атрыманая з дапамогай тэхналогіі ВІМ, змяшчае вычарпальную інфармацыю аб аб'екце.

— Тэхналогія паскарае працэс праектавання, павышае ўзгодненасць паміж упраўленнямі, якія працуюць над праектам, і практычна выключыла памылкі, выкліканыя чалавечым фактарам, — пясняе дырэктар. — Мы закуляем праграмы і больш магутныя камп'ютары, ідзе навучанне нашых супрацоўнікаў.

Пастаяннае развіццё дазваляе кампаніі адчуваць сябе ўпэўнена пры экспарце паслуг. Спецыялісты «Белдзіпрадар» праектавалі дарогі ў Башкартастане, Забайкальскім краі, Калінінградскай, Самарскай, Ніжагародскай, Бранскай абласцях. Зараз вядуцца перамовы аб удзеле РУП «Белдзіпрадар» ў праекце «Мерыдыян».

РУП «Белдзіпрадар» мае намер прыняць удзел у рабоце над некалькімі часткамі праекта «Мерыдыян», так званай «Шаўковага шляху», які праходзіць па тэрыторыі Расійскай Федэрацыі. Яго працягам можа стаць аўтамабільная дарога М-10 Гомель—Брэст.

Аляксандра АНЦЭЛЕВІЧ. Алена ДАУЖАНОК.
Ганна ЗАНКАВІЧ (фота).

Мост праз р. Сож на 426,8 км аўтамабільнай дарогі М-8 / E95.

ЧАС БУДАВАЦЬ МАСТЫ

Сёння найважнейшая задача, якая стаіць перад інжынерамі «Белдзіпрадар», — неабходнасць рэканструкцыі мастоў.

— Цяпер мы выконваем праектаванне маставых збудаванняў на магістральных і рэспубліканскіх аўтамабільных дарогах, якія патрабуюць правядзення неадкладных работ па іх рэканструкцыі, — распавядае Ігар Давыдаў. — Ужо выкананы праекты 11 збудаванняў з 15-ці першачарговых — гэта, напрыклад, пуцэправоды на аўтадарогах М-8, М-10, мост праз раку Дрысу на аўтадарозе Р-46, праз Ясельду на М-8, праз Бярэзіну на Р-63. У ходзе рэканструкцыі на ўсіх канструкцыях габарыты праезду і класы нагруква будучы даведзены да патрабаванняў сучасных нормаў.

У гэтым годзе ўведзены ў эксплуатацыю значныя для краіны збудаванні — мост цераз раку Піна ў Пінску і пуцэправод «Полацкі» ў Віцебску. Усё часцей знаходзяць прымяненне новыя метады дэмантажу збудаванняў — ураўнаважаная частковая разборка пралётнага моста і абвальванне астатняй часткі пралёта пры дапамозе выбуху. Гэтыя тэхналогіі выкарыстоўваліся пры разборы моста праз раку Сож на аб'екце Гомель (ГП Дзянін Шэляпін) і моста праз Прыпяць на участку аўтадарогі Жыткавічы—Тураў (ГП Людміла Сасядкова).

Зараз спецыялістамі прадпрыемства вядзецца інтэнсіўная работа па праектаванні мастоў, уключаючы ў трэці этап распрацоўкі праектнай дакументацыі.

— Таксама ўпраўленне маставага праектавання і праекціроўшчыкі «Маставікі» Гомельскага дарожнага аддзела вядуць праектаванне мастоў і пуцэправодаў падчас рэканструкцыі аўтадарог М-3, якая звязва Мінск і Віцебск, — адзначае начальнік тэхнічнага аддзела РУП «Белдзіпрадар» Генадзь ЛЮБКО.

Работнікі КДП, КМП, КІП і КАП (злева направа): Антаніна ШАУЧУК, Ганна ЮХНЮК, Валянціна РЭВАЦЬКО, Марына ШЧУРАК, Валянцін ІВАНОВ, Казімір ОРЦЮХ, Наталія КОРЗУН, Святлана МЯЦЕЛЬСКАЯ, Аляксандр БАРЫСЕНКА, Людміла САСЯДКОВА.

РУДА З ІРЖОЙ

Чаму ўкраінскія шахцёры больш за тысячу гадзін правялі пад зямлёй?

43 сутак — больш за тысячу гадзін — правялі гарнякі Крыварожскага жалезаруднага камбіната (КЖРК) пад зямлёй. Шахцёры патрабавалі ад уласнікаў (КЖРК належыць напалову «Метінвесту» Рыната Ахметова і афшорным структурам Ігара Каламойскага) павышэння зарплат, якая зусім не павялічвалася з 2013 года, нягледзячы на тое што курс грыўні за гэты час упаў ў некалькі разоў. Адпаведна, заробкі паменшалі ў пераэрэзію на еўрапейскую валюту з тысячы да 300 еўра. Невыпадкова дэвізам страйку стала фраза: «Павага пачынаецца з 1000 еўра». Рабочыя слухна заўважылі, што кампанія прадае руду на знешніх рынках па сусветных цэнах, а заробкі вызначае не зыходзячы з рэальных выдаткаў і прыбыткаў, а судаснычы іх з агульным нізкім узроўнем аплаты працы ва Украіне. Страйкі крыварожскіх гарнякоў узнялі цэлы пласт найскладанейшых праблем галіны. За што змагаюцца ўкраінскія шахцёры?

НЕСПАКОЙНЫ КРЫЎБАС

Раніцай 3 верасня работнікі шахты «Кастрычніцкая» ў Крывым Рогу (дарэчы, на малой радзіме прэзідэнта Украіны Уладзіміра Зяленскага) адмовіліся падымацца з-пад зямлі пасля начной змены і пачалі падземны страйк. Гарнякі вылучылі свае патрабаванні да кіраўніцтва шахты і ўсяго жалезаруднага камбіната. Сярод патрабаванняў — павышэнне зарплат да 1000 еўра і звышненне менеджараў камбіната, з-за якіх на прадпрыемстве тры гады не праводзілася атэстацыя працоўных месцаў. Шахцёры Крывубаса (Крыварожскага жалезаруднага басейна) таксама запатрабавалі ад Вярхоўнай Рады перагледзець спіс шkodных прафесій, паведаміў ukrrudfrom.com.

Пазней да падземнага страйку «Кастрычніцкай» далучыліся работнікі трох іншых шахтаў, якія ўваходзяць у склад Крыварожскага жалезаруднага камбіната. Работнікі шахтаў «Радзіма», «Цярноўская» і «Гвардзейская» падтрымалі патрабаванні калег і адмовіліся падымацца на паверхню, тым самым часткова спыніўшы працэс здабычы руды. У некаторыя дні пад зямлёй на чатырох шахтах страйкавалі, паводле розных даных, больш чым 400 работнікаў. Увесь гэты час каля галоўнага будынка КЖРК праходзілі кругластаначныя наземныя пратэсты і мітынгі.

Праз паўтара месяца пасля пачатку пратэстаў, 15 кастрычніка, больш за 20 работнікаў і работніц «Кастрычніцкай» усё яшчэ страйкавалі пад зямлёй. А на наступны дзень дэпутат Рады і кіраўнік незалежнага прафсаюза гарнякоў Міхаіл Вальнец паведаміў, што ўсе шахцёры пасля працяглых перагавораў з прадстаўнікамі ўлады і кіраўніцтвам КЖРК падняліся наверх.

ЗАРОБКИ НА-ГАРА

Ці ёсць ва ўладальніцкай жалезаруднага камбіната неабходныя сродкі, каб задаволіць справядлівыя патрабаванні гарнякоў? Як расказаў informator.ua экалаг, намеснік дырэктара Навукова-даследчага гарнаруднага інстытута і дэпутат Крыварожскага гарадскога Савета Антон Пятрухін, «руда, якая здабываецца на шахтах КЖРК, — гэта багатая жалезная руда. Яна не мае патрэбы ва ўзбагачэнні, як, напрыклад, кар'ерная руда, якую неабходна пасля сартавання адраўляць на мокрую магнітную сепарацыю. Здабыча крыварожскай руды шахтавым спосабам — гэта больш танны спосаб, а сабекошт такой здабычы атрымліваецца адносна невысокі. Гэта выгадны бізнес, бо за

кошт спосабу здабычы і якасці руды ўласнік атрымлівае звышпрыбыткі».

Згодна з фінансавай гадавой справаздачай, у мінулым годзе Крыварожскі жалезарудны камбінат здабыў і прадаў 4,28 мільёна тон жалезнай руды. Чысты прыбытак склаў 6,56 мільярда грыўняў (каля 230 мільёнаў долараў), заўважыў informator.ua. 60 працэнтаў — 2,56 мільёна тон руды — летас было экспартавана ў Еўропу. Паводле даных мытнай статыстыкі, найбуйнейшымі пакупнікамі жалезнай руды КЖРК былі такія еўрапейскія прадпрыемствы, як U.S. Steel Kosice (Славакія) — 846 тыс. тон, Arcelor Mittal Ostrava (Чэхія) — 606 тыс. тон, а таксама Arcelor Mittal (Польшча) — 562 тыс. тон. Ад экспарту КЖРК атрымаў 4,57 млрд грыўняў (160 мільёнаў долараў) даходу. Іншыя аб'ёмы (1,7 мільёна тон) прадпрыемства рэалізавала ва Украіне, у асноўным — Марыупальскаму металургічнаму камбінату, які ўваходзіць у групу «Метінвест».

Паводле фінансавай справаздачы, чысты прыбытак камбіната склаў 1,9 мільярда грыўняў. Гэта больш чым удвая — на адзін мільярд грыўняў — перавышае паказчык 2018-га. Апошнія некалькі гадоў прадпрыемства выплаціла дывідэнды сваім акцыянерам (100% належыць кіпрскай кампаніі Star Mill Ltd, якую кантралююць Каламойскі і Ахметав). Такім чынам, памер неразмержаванага прыбытку, паводле разлікаў informator.ua, складае 5,5 мільярда грыўняў (каля 190 мільёнаў долараў).

Паводле даных на канец мінулага года, на КЖРК працавала 7425 работнікаў. Расходы на аплату працы склалі 1,435 млрд грыўняў. Такім чынам, можам падлічыць сярэднія месячныя выдаткі камбіната на аплату працы аднаго работніка, які складалі 16 109 грыўняў (каля 560 долараў). У гэтую суму ўваходзіць заробная плата з падаткамі.

ПАЎМІЛЬЯРДА ДОЛАРАЎ У АФШОРАХ

Гарнякоў не задавальняе змена сістэмы аплаты. Калі раней плацілі за час, праведзены пад зямлёй, то цяпер — за аб'ём выпрацоўкі. А выпрацоўка непасрэдна залежыць ад тэхнічнага стану шахтаў, гэта значыць ад амартызаваных сродкаў, якія ў іх укладваюць (а дакладней, не ўкладваюць) уласнікі. Састарэлая тэхніка вельмі часта дае збой, а час, які затрачываецца на яе рамонт, не ўлічваецца як працоўны для шахцёраў. Паводле даследавання нямецкага Фонду Розы Люксембург, бюджэт Украіны штогод губляе каля 540 мільёнаў долараў падаткаў

толькі з-за афшорных махінаў уласнікаў жалезаруднай прамысловасці ў Кривым Рогу. Гэтая сума супастаўная з крэдытамі, якія ўрад бярэ ў МВФ і іншых міжнародных арганізацый.

«Інтэрэсы ўласнікаў заўсёды выражаюцца ў павелічэнні прыбытку і зніжэнні выдаткаў — у першую чаргу выдаткаў на рабочую сілу. Здабыча сыравіны з'яўляецца адной з самых прыбытковых галін у краіне, якой адведзена роля сыравіннага прыдатка ў міжнародным падзеле працы. Каб пазбегнуць падаткаабкладання і захаваць свае прыбыткі, прыватнікі вывоззяць іх у афшорныя краіны. А каб зменшыць выдаткі на працоўную сілу, алігархі катэгорычна адмаўляюцца індэкшаваць зарплату ў адпаведнасці з дэвальвацыяй і інфляцыяй», — растлумачыў сітуацыю ukraina.ru выдому ўкраінскай праваабаронца Уладзімір Чамярыс.

Заробкі шахцёраў у заходніх краінах непараўнальныя з ўкраінскімі. Амерыканскія і англійскія гарнякі атрымліваюць прыкладна аднолькава — каля 4 тысяч еўра. Нямецкія шахцёры зарабляюць крыху менш — прыкладна 3,5 тысячы еўра ў месяц.

ПЕНСІЯ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД УЛАСНІКА

Але зарплата — не адзіная праблема. Пенсійнае заканадаўства прадугледжвае для шэрагу асабліва небяспечных і шkodных прафесій ранні выхад на пенсію і павялічаны адпачынак. Аднак, па словах спецыяліста прафсаюза, нядаўна з гэтага пераліку выключылі некалькі пазіцый, што закранула тысячы работнікаў.

Пенсійная рэформа скрала ў шахцёраў іх галоўны гонар — льготны парадак налічэння стажу. Раней падземная група сыходзіла на пенсію пасля 15 гадоў работы пад зямлёй, жанчыны — пасля сямі з паловай. Дадзеныя нормы замацаваў прыняты ў 2009 годзе закон Украіны «Аб павышэнні прэстыжу шахцёрскай працы». Цяпер жа з падземшчыкаў аддзелі вялікую групу тых, хто непасрэдна не здабывае пароду: электраслесараў, ствалавых, машыністаў і г. д. Льготны стаж з гэтага часу налічваецца толькі для двух самых небяспечных для жыцця і здароўя прафесій — горнага рабочага вычышчальнага забойні і праходчыка. На пенсію па новых правілах шахцёр можа выйсці ў 50 гадоў — пры падземным стажы ў 10 гадоў і ў любым узросце пасля 25 гадоў работы пад зямлёй. І тут ёсць яшчэ адна хітрасць. Пры налічэнні пенсіі ў разлік бярыцца не толькі рэальны стаж, але і так званы страхавы. Пенсію на Украіне разлічваюць зыходзячы з заробку чалавека, які

заклучыў дагавор добраахвотнага сацыяльнага страхавання.

Вызначэнне парадку выплаты пенсій і зарплата шахцёрам украінская дзяржава пакінула на ўладальніцкай прадпрыемстваў горнай прамысловасці. Звычайна гарнякоў перад выходам на пенсію кладуць у шпіталі — на дыягностыку скалізёў і іншых «шахцёрскіх узнагарод». Накіраванне ў бальніцы — так званыя мэтайкі — выпіваюць ў медсанчастцы прадпрыемства. Шахцёры ў сацсетках і на гарняцкіх форумах скардзяцца, што ў бальніцах у іх вымаюць грошы за дыягностыку і эпідэрыю, а без гэтых хабараў льготнай пенсіі шахцёры не назначыць. Гарнякі падазраюць, што бальніцы і прадпрыемствы знаходзяцца ў змове. Тую ж схему гарнякі адчуваюць на сабе, калі праходзяць агляд у шпіталіх на атрыманне «рэгрэсівак». У выніку ўкраінская дзяржава дэ-юрэ канчаткова выйшла з працоўных адносін шахцёраў і ўладальніцкай шахты.

ЗНЯЦЬ НАПРУЖАННЕ

«Патрабаванні крыварожскіх шахцёраў справядлівыя. Умовы працы і жыцця ў іх не еўрапейскія,

і кіраўніцтва вобласці», — заявіў прэм'ер-міністр Дзяніс Шмыгаль, накіроўваючы ў Кривы Рог першага намесніка міністра развіцця эканомікі, гандлю і сельскай гаспадаркі Украіны Юлію Свірыдзенку.

«Ведаецца, гэта такая ганьба і прысуд усёй вертыкалі дзяржкіравання, калі з-за спрэчкі двух гаспадарчых суб'ектаў у заложніках аказваецца 400 сем'яў украінцаў-гарнякоў, — адзначыла eadaily.com украінскі палітолаг Святаляна Кушнір. — Ды і пры гэтым разбірацца з сітуацыяй паўнамоцны і профільны міністр нежак не спяшаецца. Да ўсяго іншага гэта адбываецца ў знакавым горадзе: Кривы Рог — радзіма цяперашняга прэзідэнта. Нават з павягі да яго чыноўнікам ад энергетыкі можна было б умяшацца ў сітуацыю, не кажучы ўжо пра тое, што рэгулятарам галіны гэта рабіць проста неабходна. Тым больш што канфлікт узнік з-за затрымкі заробатнай платы і нежадання палітыкаў умоў бяспекі і без таго вельмі рызыкаўнай ва Украіне шахцёрскай працы. Я нагадваю, што за гады незалежнасці ва Украіне загінула амаль тысяча гарнякоў», — адзначыла яна.

ПРАТЭСНАЯ ХВАЛЯ

Шахцёры адыгралі значную ролю ў гісторыі Украіны. У выніку забастовак гарнякоў сваю пасаду дэ-тэрмінава пакінуў першы прэзідэнт краіны Леанід Краўчук. У другой палове 1990-х Украіну неаднойчы скалінылі шахцёрскія маршы — шматтысячныя шэсці з рогіёнаў на Кіев. Намеснік кіраўніка Інстытута краін СНС Уладзімір Жарыхін адзначыў iz.ru магчымасць развіцця пратэснага руху. «Мы ведаем, што рэйтынг прэзідэнта Зяленскага павольна, але дакладна паўзе ўніз. Украінцы расчараўваюцца. Страйкі шахцёраў — адна з прыкмет гэтага працэсу. Гарнякі больш не вераць палітычнаму кіраўніцтву краіны, не чакаюць дапамогі. Пратэсныя выступленні пакуль носяць лакальны характар, але, верагодна, будуць пашырацца», — падкрэслівае эксперт.

Улады і ўласнікі прадпрыемстваў неаднаразова асцерагаюцца распаўсюджвання сацыяльнага пратэстаў, падставы для якіх даўно высылі па ўсёй краіне. Паводле даных Міністэрства энергетыкі, запазычанасць украінскім шахцёрам складае больш чым 26 мільёнаў долараў. Рэальны доўг, па меркаванні экспертаў, можа апынуцца амаль у два разы большы. Неспакойна і ў іншых галінах — так, у Бярэжанскім порце праходзяць мітынгі супраць масавых скарачэнняў, якія закрануць амаль 60 працэнтаў работнікаў. Гэта важны аэаўскі порт, праз які ажыццяўляецца экспарт металу і збожжавых.

Між тым, нягледзячы на папярэднія дамоўленасці, удзельнікі пратэстаў у Кривым Рогу, якія падняліся на паверхню, атрымалі ўрэзаньня выплаты і... судовыя павесткі. Як расказаў старшыня незалежнага прафсаюза гарнякоў Украіны Міхаіл Вальнец, для кіраўніцтва гэты працоўны канфлікт — асабіста крыўда, і цяпер яны будуць помсціць тым, хто падняў галовы. Як стала вядома, цяпер КЖРК падае іск да ўсіх шахцёраў, якія на працягу пратэсту далучыліся да падземнага страйку на чатырох шахтах. Разгляд справы перанесены на 6 лістапада.

Пётр ДУНЬКО.

Извещение о проведении повторного открытого аукциона по продаже имущества открытого акционерного общества «Брестский райгазсервис»

Предметы торгов	Начальная цена продаж, руб. (без НДС)	Размер задатка, руб.
Лот № 1: капитальное строение с инвентарным номером 100/С-92818 (наименование: площадка для хранения оборудования; назначение: сооружение неустановленного назначения), площадью 1080,3 кв. м, расположенное по адресу: Брестская обл., Брестский р-н, Мотыльский с/с, д. Коведьки, ул. Трудовая, 67А, на земельном участке с кадастровым номером 121283004101000481, площадью 0,1312 га. Имущественные права на земельный участок: право постоянного пользования. Обременение: наличие действующего договора аренды до 10.12.2020.	14 000,00	1 400,00
Лот № 2: капитальное строение с инвентарным номером 100/С-59051 (наименование: обменный пункт; назначение: здание неустановленного назначения), площадью 916,1 кв. м, расположенное по адресу: Брестская обл., Брестский р-н, Мотыльский с/с, д. Коведьки, ул. Трудовая, 67А, на земельном участке с кадастровым номером 121283004101000480, площадью 0,2335 га. Имущественные права на земельный участок: право постоянного пользования. Обременение: наличие действующего договора аренды.	52 800,00	5 280,00

Продавец: ОАО «Брестский райгазсервис», 224025, г. Брест, ул. Катин Бор, 99Б. **Организатор торгов:** Брестский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки». **Р/с для перечисления задатка:** BY76BPSB30121789380179330000 в ОАО «БПС-Сбербанк» Региональная дирекция № 100 по Брестской области, г. Брест, ул. Мицкевича, 10, В/С Банка ВРПСВВУ2Х, УНП 201028245. **Срок заключения договора купли-продажи:** не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукциона. **Условия оплаты:** в соответствии с заключенным договором купли-продажи. **Условия продажи:** без условий. **Информация о возмещении затрат:** участник аукциона, выигравший торги, оплачивает Продавцу НДС в размере 20 % от стоимости продажи объекта, а также вознаграждение Организатору аукциона

Аукцион состоится 04 ноября 2020 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-325

Сведения о документах, которые необходимо предоставить для участия в аукционе, правила проведения аукциона содержатся на сайте организатора аукциона www.osenkaprest.by, также можно узнать по телефонам: 8 (0162) 20-92-13, 21-88-81

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-329 в рабочие дни с 9.00 до 17.00

Последний день приема заявлений – 03 ноября 2020 г. до 17.00.

Ранее извещение о проведении аукциона по продаже имущества ОАО «Брестский райгазсервис» опубликовано в газете «Звязда» от 22.08.2020.

ИЗМЕНЕНИЯ в Проспект эмиссии облигаций первого выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ПриватКапитал»

1. Внести следующие изменения в Проспект эмиссии облигаций первого выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ПриватКапитал» (далее по тексту – Проспект):

1.1. Пункт 1.2 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Республика Беларусь, 223063, Минская область, Минский район, район деревни Боровая, 1, главный корпус, кабинет 50329-2, телефон +375 (29)5005009, факс +375 (17)3284528, e-mail: privat_office@mail.ru, официальный сайт: www.privatgroup.by (далее – сайт Эмитента).»

1.2. Подпункт 1.5.1 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент в случаях и порядке, установленных законодательством Республики Беларусь, раскрывает информацию на рынке ценных бумаг: путем размещения на Едином информационном ресурсе рынка ценных бумаг (далее – Единый информационный ресурс); путем размещения на сайте Эмитента, указанном в пункте 1.2 настоящего Проспекта эмиссии облигаций первого выпуска (далее – Проспект эмиссии); либо путем ее доведения до сведения неопределенного круга лиц иным образом, определенным законодательством Республики Беларусь, а также путем ее представления в случаях, установленных законодательством Республики Беларусь, определенному кругу лиц.»

1.3. Подпункт 1.5.2 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент, в соответствии с законодательством Республики Беларусь, раскрывает ежеквартальный отчет, содержащий бухгалтерский баланс и отчет о прибылях и убытках, не позднее тридцати пяти календарных дней после окончания отчетного квартала, а также годоводый отчет, содержащий бухгалтерский баланс, отчет о прибылях и убытках и аудиторское заключение по бухгалтерской (финансовой) отчетности (за исключением случаев освобождения от обязательного аудита годового бухгалтерской (финансовой) отчетности), в срок не позднее 30 апреля года, следующего за отчетным, путем размещения на Едином информационном ресурсе, а также путем размещения на сайте Эмитента в глобальной компьютерной сети Интернет или на официальном сайте Республиканского унитарного предприятия «Республиканский центральный депозитарий ценных бумаг» (далее – Центральный депозитарий). Годовой (квартальный) отчет, размещенный на сайте Эмитента, должен быть доступен для обозрения всем заинтересованным лицам на постоянной основе до погашения первого выпуска облигаций.»

1.4. Подпункт 1.5.6 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент раскрывает внесенные изменения и (или) дополнения в Проспект эмиссии путем их размещения на Едином информационном ресурсе и сайте Эмитента не позднее 5 (пяти) рабочих дней с даты их регистрации Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь (далее – Регистрирующий орган).»

1.5. Подпункт 1.5.7 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент раскрывает информацию о приостановлении эмиссии облигаций первого выпуска не позднее двух рабочих дней, следующих за днем получения уведомления о приостановлении эмиссии облигаций первого выпуска, путем размещения на Едином информационном ресурсе и сайте Эмитента.»

1.6. Подпункт 1.5.8 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент раскрывает информацию о возобновлении эмиссии облигаций первого выпуска не позднее двух рабочих дней, следующих за днем получения уведомления о возобновлении эмиссии облигаций первого выпуска, путем размещения на Едином информационном ресурсе и сайте Эмитента.»

1.7. Подпункт 1.5.9 пункта 1.5 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Эмитент раскрывает информацию о запрещении эмиссии облигаций первого выпуска не позднее двух рабочих дней, следующих за днем получения уведомления о запрещении эмиссии облигаций первого выпуска, путем размещения на Едином информационном ресурсе и сайте Эмитента.»

1.8. Пункт 1.10 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Полномочия единоличного исполнительного органа Эмитента переданы управляющей организации – Обществу с ограниченной ответственностью «ПриватГрупп» (УНП 193472272, юридический адрес: г. Минск, пр-т Независимости, 79, каб. 101) (далее – ООО «ПриватГрупп») по договору передачи полномочий единоличного исполнительного органа Общества с ограниченной ответственностью «ПриватКапитал» управляющей организации Обществу с ограниченной ответственностью «ПриватГрупп» № 1 от 01.10.2020 года. Директор ООО «ПриватГрупп» является Перов Дмитрий Владимирович. Занимаемые должности Перова Дмитрия Владимировича, в том числе вне органов управления Эмитента, в настоящее время: директор ООО «ПриватГрупп» – Дюла Перова Дмитрий Владимировича в уставном фонде Эмитента – 100 %»

1.9. Пункт 1.11 Проспекта изложить в следующей редакции:

ФИО участника	Занимаемые в настоящее время должности, в том числе вне органов управления Эмитента	Размер доли в уставном фонде Эмитента, %
Перов Дмитрий Владимирович	Директор ООО «ПриватГрупп»	100

Контрольный орган не избрался.

1.10. Часть 1 подпункта 2.13.2 пункта 2.13 Проспекта изложить в следующей редакции:

«В случае принятия решения о досрочном погашении выпуска Облигаций (части выпуска Облигаций) Эмитент не позднее чем за 5 (Пять) рабочих дней до установленной Эмитентом даты досрочного погашения Облигаций уведомляет владельцев Облигаций посредством размещения соответствующей информации на сайте Эмитента о дате и количестве досрочно погашаемых Облигаций, а также раскрывает такую информацию на Едином информационном ресурсе.»

1.11. Часть 2 подпункта 2.13.2 пункта 2.13 Проспекта изложить в следующей редакции:

«Информация о дате формирования реестра владельцев Облигаций для целей досрочного погашения раскрывается Эмитентом не позднее 2 (двух) рабочих дней с даты принятия такого решения путем размещения на Едином информационном ресурсе; размещения на сайте Эмитента.»

2. Стальные сведения, указанные в Проспекте, остаются без изменений.

Директор ООО «ПриватГрупп» (управляющей организации) Перов Дмитрий Владимирович

Директор ООО «ПриватГрупп» (организации, оказывающей услуги «ПриватКапитал») Перов Дмитрий Владимирович

Директор ООО «ПриватГрупп» (организации, оказывающей услуги «ПриватКапитал») Перов Дмитрий Владимирович

ООО «СпецРеализация» объявляет о проведении открытых торгов в форме аукциона по продаже имущества ОАО «КОПИНСТРОЙ» (УНП 690588344, г. Минск, тр. Лойгийский, д. 37, офис 13 (9-й этаж)), находящегося в процедуре экономической несостоятельности (банкротства)

Дата и время проведения торгов: 24 ноября 2020 года. Начало – 10.00. Заявки принимаются с 22 октября 2020 года по 23 ноября 2020 года.

Место проведения торгов: Минск, просп. Победителей, 31-1, конференц-зал ОАО «Гостиница Планета».

Организатор торгов: ООО «СпецРеализация» (УНП 691842036, 223060, Минская обл., Минский р-н, Новодворский с/с, д. Большая Стиклево, д. 40, корп. 2, пом. 41), тел. 8 (029) 684-71-76.

Продавец: ОАО «КОПИНСТРОЙ» (УНП 690588344) в лице антикризисного управляющего – директора частного предприятия «Правовая компания «БелПрофКонсалт» Комса Инги Анатольевны, тел. 8 (029) 133-01-01

№ лота	Предмет торгов	Начальная цена, руб/без НДС	Шаг торгов	Задаток
1	Изолированное помещение с инв. № 500/Д 708181281, расположенное по адресу: г. Минск, пр-т Сморгонский, 9-117, площадь 801,0 кв. м, административное помещение, наименование – административное помещение	980 000,00	5 %	5 %

Для участия в торгах необходимо:

1. В срок до 17.00 23 ноября 2020 года перечислить задаток по выбранному лоту на р/с: BY99BPSB30122042861000000933 в ОАО «ПриватБанк», код Р/СБВУ2Х, УНП 691842036, получатель – ООО «СпецРеализация».

2. Подать организатору торгов в срок с даты опубликования документов, перечисленных в ст. 127 Закона Республики Беларусь от 13.07.2012 № 415-3 «Об экономической несостоятельности (банкротстве)».

3. В день проведения торгов перед их началом участники обязаны зарегистрироваться у организатора торгов и получить аукционные (конкурсные) номера в месте проведения аукциона.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов.

Организатор открытых торгов после опубликования извещения о проведении торгов вправе отказаться от их проведения не позднее, чем за пять дней до наступления даты проведения торгов. Торги проводятся при наличии не менее двух допущенных к участию в них участников. Победителем торгов признается лицо, предложившее наиболее высокую цену за предмет аукциона.

Участнику, не выигравшему торги, задаток возвращается в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов. Победителю торгов задаток не возвращается и учитывается при окончательных расчетах по приобретению предмета торгов.

Торги по конкретному предмету торгов признаются несостоявшимися в случаях:

- заявление подано только одним участником либо не было подано ни одного заявления;
- на торги явился один из участников либо ни один из участников не явился.

В случае если торги, проводимые в форме аукциона, признаны несостоявшимися, предмет аукциона продается претенденту на покупку при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Победитель торгов (претендент на покупку) обязан возместить сумму фактических затрат, связанных с организацией и проведением торгов, в течение 5 дней со дня их проведения. Победитель торгов (претендент на покупку) обязан оплатить Организатору торгов установленное вознаграждение согласно заключенному соглашению в течение 5 дней со дня их проведения. Победитель торгов в день проведения торгов подписывает протокол о результатах торгов. Между продавцом и победителем торгов в течение 15 дней со дня проведения торгов заключается договор купли-продажи.

Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи, но не позднее 30 дней со дня проведения торгов, если иной срок не установлен (будет в последующем установлен) собранием (комитетом) кредиторов.

Гомельский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении 24 ноября 2020 г. в 11.00 открытого аукциона по продаже объекта недвижимости – здания пивбара № 2, принадлежащего Гомельскому областному потребительскому обществу на праве собственности

Состав лота № 1:

Здание пивбара № 2, инв. № 334С-12092. Адрес: Гомельская обл., Лельчицкий р-н, г. Лельчицы, ул. Советская, 10. Назначение: здание специализированное розничной торговли. Одноэтажное строение 1976 года постройки. Общая площадь 117,2 кв. м. Составные части и принадлежности: подвал.

Начальная цена лота: 12 606,72 руб. (в т. ч. НДС по ставке 20 %). **Задаток: 1 000,00 рублей** (в т. ч. НДС по ставке 20 %).

Земельный участок для обслуживания здания на праве постоянного пользования площадью 0,0318 га с кадастровым номером 322855100002002481. Имеются ограничения (обременения) прав на земельные участки, расположенные в водохранимых зонах рек и водоемов (р. Уборть), площадь 0,0318 га. Переход права на земельный участок осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь.

Шаг аукциона – 5 %. Место проведения аукциона: г. Гомель, ул. Артема, 23, каб. 1.1. Заявления на участие в аукционе с приложением необходимых документов принимаются по адресу: г. Гомель, ул. Артема, 23, 2-й этаж, каб. 2-6 по рабочим дням с 9.00 до 12.00 и с 13.00 до 16.00 по 23 ноября 2020 г. включительно. После окончания приема документов по торгам участие в аукционе по условиям установленного срока, не рассматривается. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются.

В аукционе имеют право участвовать юридические и физические лица, а также индивидуальные предприниматели, своевременно подавшие заявление на участие в аукционе с приложением необходимых документов, внесенные задаток по заявленному лоту до подачи заявления и прошедшие заключительную регистрацию с 10.00 до 11.00 24 ноября 2020 г. Допускается участие на стороне покупателя конкурсных участников аукциона.

Аукционные торги проводятся в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и Положением о порядке организации и проведения аукционов, утвержденным Организатором торгов.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену на аукционе; лицом, приравненным к победителю, признается единственный зарегистрированный участник, выразивший согласие купить Объекты по начальной цене, увеличенной на 5 %.

При подаче заявления участник должен иметь: 1) копию платежного документа с отметкой банка, подтверждающего внесение задатка для участия в аукционе; 2) физическое лицо – паспорт; представитель физического лица – паспорт и нотариально заверенную доверенность; представитель юридического лица (индивидуального предпринимателя) – паспорт/руководительские копии документов о назначении (на должность), доверенность на участие в аукционе и подписанные документы, копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица и их подлинники для свершения их копий организатором аукциона; консолидированные участники дополнительно представляют копию договора о совместном участии в аукционе с предьявлением оригинала этого договора; представитель юридического лица (нерезидента РБ) – легализованные в установленном порядке доверенность на участие в аукционе и подписанные документы (руководитель – копию документа, подтверждающего назначение на должность), копии учредительных документов и выписку из государственного (торгового) реестра юридических лиц страны происхождения (выписка должна быть датирована не позднее шести месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса юридического лица в соответствии с законодательством страны происхождения, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенными переводами на белорусский (русский) язык. В случае отсутствия у физического лица текущего счета необходимо его открыть.

Задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления на р/с: BY27ALFA30122664720010270000 в ЗАО «Альфа-Банк», г. Минск, В/С: ALFABY2X. Получатель платежа – Гомельский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 401166490. Назначение платежа: задаток для участия в аукционе по лоту № 1 согласно извещению в газете «Звязда» от 22 октября 2020 г.

Задаток, уплаченный участником аукциона, ставшим победителем (лицом, приравненным к победителю), будет засчитан в счет окончательной стоимости Объекта. Задаток, уплаченный участниками аукциона, не ставшими победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю), Организатор торгов возвращает безналичным платежом на их счета в течение 5 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Победитель торгов (лицо, приравненное к победителю) обязан: в течение 3 рабочих дней после подписания протокола о результатах торгов оплатить Организатору аукциона вознаграждение по результатам аукциона в размере 4 % от окончательной цены продажи Объекта; в течение 15 календарных дней после подписания протокола о результатах аукциона заключить с Продавцом договор купли-продажи Объекта; в сроки согласно заключенному договору купли-продажи выплатить Продавцу стоимость Объекта, сформированную в установленном порядке. Если между Продавцом и Победителем аукциона (лицом, приравненным к победителю аукциона) в течение срока, установленного для заключения договора купли-продажи Объекта, не будет достигнута договоренность по срокам и порядку оплаты Объекта, такая оплата должна быть произведена в течение 30 календарных дней с момента заключения договора купли-продажи Объекта.

Организатор:

Гомельский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гомель, ул. Артема, 23, тел. 8 (0232) 36-16-47; 32-28-95, 8 (029) 170-46-47. Сайт: www.gomel.auction-gro.by, e-mail: auction-gro@yandex.by

Продавец: Лельчицкий филиал Гомельского областного потребительского общества, Гомельская область, г. п. Лельчицы, ул. Советская, 64, тел.: 8 (02356) 2-03-08, 2-07-70, 8 (029) 140-80-66.

03.11.2020 г. в 14.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Гомельжилпроект».

Повестка дня:

- Об итогах закрытой подписки на акции дополнительной эмиссии ОАО «Гомельжилпроект».
- Об изменении размера уставного фонда ОАО «Гомельжилпроект».
- О внесении изменений в устав Общества.
- О выпуске акций дополнительной эмиссии ОАО «Гомельжилпроект».

Место нахождения ОАО «Гомельжилпроект»: г. Гомель, ул. Кирова, 17. Место проведения собрания: г. Гомель, ул. Кирова, 17. Время регистрации в день проведения собрания – с 13.30 до 14.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни начиная с 20.10.2020 г. (с 14.00 до 16.00) по месту нахождения общества.

Дата сбора реестра акционеров – 20.10.2020 г.

Наблюдательный совет.

В суд Речичского района Гомельской области поступило заявление Стрельченко Анастасии Александровны о признании безвестно отсутствующим ФЕДОТОВА Александра Васильевича. Просьба ко всем гражданам и юридическим лицам, имеющим какие-либо сведения о Федотове Александре Васильевиче 3 мая 1970 года рождения, уроженце г. Речица Гомельской области, последнее известное место жительства г. Речица, улица Мира, 7/27, сообщить об этом суду Речичского района Гомельской области в течение двух месяцев со дня опубликования данного объявления.

ДОМ З ГІСТОРЫЯЙ

Чалавек, які адкрыў для чытацкай публікі Янку Купалу і Сяргея Ясеніна, нарадзіўся ў Капылі — у доме, які захаваўся да нашых дзён

У пачатку XX стагоддзя публіцыст, крытык і журналіст Леў Клейнбарт быў уплывовай асобай сярод творчай інтэлігенцыі Пецярбурга. Ён выдаваў аўтарытэтыны ў літаратурных колах часопіс «Тэмы жыцця», у яго доме збіраліся прагрэсіўныя людзі таго часу, біяграфіі і творчую спадчыну якіх сёння вывучаюць у школах і ВНУ. А маладыя паэты і пісьменнікі ведалі: калі Клейнбарт напіша пра цябе — «прачнешся знакамiты».

Сям'я Клейнбартаў. Леў — крайні справа.

Русак, класік яўрэйскай літаратуры Мендэле Мойхер-Сфорым. Ну, а Цішка Гартны пачынаў сваю працоўную дзейнасць якраз у тым будынку, дзе сёння знаходзіцца наш музей. Тады ў гэтым доме размяшчалася гарбарная майстэрня, якую ён апісвае ў сваім «Дзённіку гарбара». З гэтага будынка ён выйшаў у вялікую літаратуру. І вярнуўся на малую радзіму, вобразна кажучы, ужо толькі помнікам. У 2000 годзе на сабраныя гараджанамі сродкі каля музея быў устаноўлены помнік Цішке Гартнаму — адзіны ў Беларусі.

Дык вось менавіта Цішка Гартны, адзначае суразмоўніца, упершыню прывёў Янку Купалу ў дом вядомага літаратурнага

крытыка Льва Клейнбарта. І публіцыст захапіўся вершамі маладога паэта. Завязалася пераліпка — крытыка хацелася больш даведацца пра талент, які ён адкрыў.

«Я аддаў даніну часу і захапіўся, што называцца, сімвалістамі — Андрэевым, Салагубам і іншымі, з польскіх — Пшыбышэўскім. З замежных літаратуры: Байран, Шэкспір, Шылер, Сервантэс («Дон Кіхот»), Гаўтман, Гамсун («Пры браме царства») і (аўтар выскачыў з памяці) — сачыненні яго «Бранд», «Будаўнік Сольнес», «Жанчына з мора», — піша Купала Клейнбарта пра свой літаратурны густ. Дарэчы, гэты ліст стаў першай вядомай аўтабіяграфіяй паэта.

Сустрэча паклала пачатак сяброўству і пераліцы даўжыню ў жыццё. Пазней Клейнбарт напіша ўспаміны пра Купалу «Сустрэчы»:

Сядзіба Клейнбартаў. Наш час.

праца, якая, паводле ацэнак сучасных літаратуразнаўцаў, зрабіла неацэнны ўнёсак у навуковае вывучэнне біяграфіі Купаль. Клейнбарт, як пішуць даследчыкі яго творчасці, бачыў у асобе Купаль цэнтральную фігуру беларускага нацыянальнага-вызваленчага руху, лічыў Купалу глыбока народным, нацыянальным паэтам. У асобе Клейнбарта Купала меў аднаго са сваіх самых значных біяграфіаў і даследчыкаў творчасці.

Цікавыя ўспаміны пакінуў Клейнбарт і аб сваіх сустрэчах з Сяргеем Ясеніным. Вось якой запомнілася крытыку першая сустрэча з будучым класікам: «Сінія вочы, у якіх было больш бляску, чым цяпла, заўсміхаліся. Ва ўсім, што ён казаў, было нейкае невыразнае маладое пачуццё, смутная надзея на нешта, якая злівалася з маладым паветрам лета. Чытаў ён нараспеў, не глядзячы на мяне, як чытаюць прыпеўкі. Чытаў і сам прыслухоўваўся да рытму сваіх вершаў. У маладыя яго вершак была нейкая травяная свежасць». Менавіта дзякуючы Клейнбарта Сяргей Ясенін быў прыняты ў літаратурныя колы Пецярбурга.

Той самы старажытны фотаздымак. Марк Клейнбарт на фоне дома сваіх бацькоў у Капылі.

Гэты ж будынак з таго ж ракурсу праз стагоддзе. Дырэктар Капыльскага краязнаўчага музея Валянціна ШУРАКОВА разказвае яго гісторыю.

— Леў Клейнбарт лічыў сябе выхадцам з народа, таму свой лёс бачыў у тым, каб падтрымліваць паэтаў з народа. Ён стараўся даць ім пучэўку ў жыццё, у літаратуру, — кажа Валянціна Шуракова.

«МАЛАДАЯ БЕЛАРУСЬ»

Дарэчы, Леў Клейнбарт быў блізка знаёмы з Леніным. У адну з іх сустрэч правадзіў сусветнага пралетарыята зацікавіўся роднымі месцамі публіцыста, і Клейнбарт расказаў Ільчу аб Капылі — дзе знаходзіцца і чым жыве яго родны горад. «Убачыўшы на маім сталё

канверт са штэмпелем «Капыль», Ленін доўга распытваў мяне пра яго...», — пісаў Клейнбарт у сваіх успамінах.

Леў Клейнбарт лічыў сябе выхадцам з народа, але на самай справе такім не быў — ён быў сынам заможнага чалавека. У тыя часы, дзякуючы мяжы аседласці, насельніцтва Капыля на 60% было яўрэйскім — па сёння ў горадзе захавалася 11 будынкаў старадаўняй яўрэйскай забудовы. Бацька выдаўца, Навум Клейнбарт, атрымаў адукацыю ў Швейцарыі, быў вядомы на ўсю акругу ўрач і мезцэнт. Арганізаваў і ўзначаліў гарадское пажарнае таварыства, заснаваў ямкушу пошту. У студэнцкія гады Навум прыміў удзел у рэвалюцыйным руху, быў нарадавольцам. У бацькавай бібліятэцы былі часопісы «Отечественные записки», «Слово», творы Шчадрына і Някрасава. Усе дзеці ў сямі Клейнбартаў — не толькі сыны, але і дочки — атрымалі выдатную адукацыю. Старэйшы брат Льва Марк скончыў Кіеўскі камерцыйны інстытут. Ну, а маладзці з'ехаў вучыцца ў Пецярбург і пасля заканчэння Пецярбургскага ўніверсітэта стаў літаратурным крытыкам, публіцыстам і журналістам. Яго п'яру належыць каля двух дзясяткаў кніг. А таксама манументаль-

ная работа «Маладая Беларусь», выдадзеная ў 1928 годзе. Савецкі публіцыст Уладзімір Бонч-Бруевіч піша пра гэтую работу: «Кніга Клейнбарта, якая змяшчае нарысы развіцця беларускай літаратуры з 1905 года да нашых дзён, сабрала велізарны матэрыял. Гэта першая кніга, якая дае шырокім колам рускіх пісьменнікаў магчымасць пазнаёміцца з усімі плынямі і этапамі сучаснай беларускай літаратуры».

— Дарэчы, у нашай Нацыянальнай бібліятэцы гэтай кнігі няма — яна была згублена. А ў фондах Капыльскага краязнаўчага музея знаходзіцца два асобнікі «Маладой Беларусі», — гаворыць дырэктар музея.

СЯДЗІБА Ў ЦЭНТРЫ КАПЫЛЯ

Доўгі час стары будынак у цэнтры Капыля не прыцягваў увагі мясцовых краязнаўцаў. Лёс дома быў нічым не адметны: тут знаходзіўся райвыканкам, аддзяленне міліцыі, пазней — музычная школа. Але ў 1986 годзе ў Капыльскі краязнаўчы музей увайшла незнаёмая жанчына. «Наталія Мікалаеўна Самохіна», — прадставілася яна. І паклала дырэктару музея дарэвалюцыйную фатаграфію, на якой — брат Льва Клейнбарта Марк на фоне бацькоўскага дома. Госця з Масквы, траюрадная пляменніца Марка Клейнбарта, хацела знайсці дом, які можна было ўбачыць на гэтай фатаграфіі.

— Мы хадзілі па старажытнай частцы Капыля і шукалі гэты будынак, — кажа Валянціна Шуракова. — І мы яго знайшлі! Пазней дэлегацыя музея адправілася ў Кіеў, дзе нас чакала Клара Перэльман, жонка Марка Клейнбарта. Яна перадала ў музей частку сямейнага архіва. Так сядзіба Клейнбартаў у Капылі стала набытваць гісторыю, а ў лёсе яе насельніцка зменшылася колькасць «белых плям».

Гэтымі днямі будынак быў выстаўлены на аўкцыён, і неўзабаве, верагодна, старадаўняя сядзіба займе новых гаспадароў. У наступным годзе Капыль прыме Дзень беларускага пісьменства. Супрацоўнікі музея спадзяюцца, што з гэтай нагоды на сядзібе Клейнбартаў з'явіцца мемарыяльная дошка.

Дзіяна РОНИНА.

ПУЦЕЎКА Ў ЛІТАРАТУРУ

З Янкам Купалам вясной 1910 года Льва Клейнбарта пазнаёміў зямляк публіцыста, Цішка Гартны, пісьменнік і дзяржаўны дзеяч.

— Капыль і наваколлі — радзіма многіх вядомых літаратараў, — распавядае дырэктар Капыльскага краязнаўчага музея Валянціна ШУРАКОВА. — На Капыльшчыне нарадзіліся больш за 50 вядомых пісьменнікаў, сярод якіх — Кузьма Чорны, Мікола Хведаровіч, Адам

Старажытны будынік XIX стагоддзя «актыўна ўключыліся» ў сучаснае жыццё.

Беларускі дзяржаўны музей у Мінску. 1936 год.

ДАСЛЕДЧЫКІ савецкай індустрыялізацыі традыцыйна бралі пад увагу дзве галоўныя крыніцы ёе фінансавання — экспарт сыравіны і сельскагаспадарчай прадукцыі. Але архіўныя дакументы дазваляюць паглядзець на гэтую праблему зверху. Продаж мастацкіх і гістарычных помнікаў таксама трэба разглядаць як такую крыніцу, што мусіла даць неабходныя валютныя сродкі.

Магчымасці экспарту антыкварыяту за мяжу абмяркоўваліся ў Палітбюро ЦК ВКП(б) Сталіным, Мікаянам і Пятаковым пачынаючы з 1927 г. Гэтую ідэю немагчыма было назваць наватарскай. У пастанове ленинскага ўрада ад 26 кастрычніка 1920 г. чытаем: «Прапанаваць Наркамзнешгандлю арганізаваць збор антыкварных рэчаў і прызначыць прэмію за найхутэйшы і найвыгоднейшы продаж іх за мяжой».

Падобныя пастановы прымаў таксама беларускі савецкі ўрад. Першая беларуская партыя «экспартнага тавару» складалася з 132 прадметаў, сярод якіх быў сеўрскі і венскі фарфор, дробная пластыка, венецыянскі куфэрак XV ст., посуд эпохі барока, старажытныя музычныя інструменты, гравюры, і была адпраўлена з Мінска ў Маскву ў чэрвені 1922 г. Сродкі, здабытыя ад продажу гэтых каштоўнасцяў, ішлі на дапамогу галадоўчым Паволжам.

Лёгкасць, з якой партыйныя і дзяржаўныя кіраўнікі СССР развіталіся з культурнай спадчынай, тлумачылася шчырай верай у хуткі надыход сусветнай рэвалюцыі і ўзнікненне сусветнай пралетарскай рэспублікі без межаў і нацыянальных абмежаванняў. У 1920 г. Леў Троцкі пісаў, што лепш вырчыць у гэтым годзе 50 мільянаў рублёў, чым спадзявацца на 75 мільянаў на наступны год. «...бо на наступны год можа адбыцца сусветная пралетарская рэвалюцыя, буржуазія пачне вывозіць і прадаваць каштоўнасці, працоўныя пачнуць іх канфіскаваць, і тады грошай нідзе ўжо не будзе».

Пасля прыняцця 23 студзеня 1928 г. сакрэтнай пастановы СНК СССР «Аб мерах па ўзмацненні экспарту і рэалізацыі за мяжой прадметаў даўніны і мастацтва» вываз антыкварыяту і прадметаў мастацтва набываў арганізаваны характар. Адпаведна з пастановай, кіраў-

ніцтва работамі па выяўленні і адбору прадметаў даручалася Наркамгандлю СССР і Наркамасветы саюзных рэспублік. Уся практычная дзейнасць па лініі Наркамгандлю ўскладалася на спецыяльны орган — «Галоўную кантору па скупцы і рэалізацыі антыкварных рэчаў», скарачана «Антыкварыят», створаную летам 1928 г. У структуры Наркамасветы за адбор рэчаў адказвала Галоўнае ўпраўленне навуковымі, навукова-мастацкімі і музейнымі ўстановамі, альбо як яе скарачана называлі — Галоўнавука.

Задачы і прыярытэты гэтых ведамстваў знаходзіліся ў супярэчнасці. Наркамасветы імкнуўся захаваць дзяржаўны фонд, у горшым выпадку пазбавіўшыся ад другараднага, дублетнага матэрыялу. У задачу Наркамгандлю ўваходзіла павелічэнне аб'ёмаў антыкварнага экспарту і выкананне валютнага плана любой цаной, нават шляхам продажу сусветных шэдэўраў. Атрымаўшы заданне ад кіраўніцтва рэспублікі, Галоўнавука рабіла «экспартную раскладку» па музеях, вызначала тэрміны. Музеі праводзілі інвентарызацыю фондаў, адбіралі прадметы для рэалізацыі, праводзілі першасную іх ацэнку. Калі сплatchу Галоўнавука сачыла за тым, каб у спісы не трапілі ўсё меней увагі, нярэдка адбіраючы рэчы непасрэдна з экспазіцыйных залаў. Залішне казаць, што стаўленне музейных работнікаў да продажаў было рэзка негатыўнае. Чыноў-

нікі «Антыкварыяту» мусілі ўвесць час пераадоўляць супраціўленне, пратэсты дырэктараў музеяў, для многіх з якіх продажы сталі асабістай трагедыяй.

Пасля адабраўня рэчаў з музейных калекцый яны дастаўляліся на склады «Антыкварыяту» ў Маскве і Ленінградзе, адкуль прадаваліся альбо праз спецыяльныя савецкія гандлёвыя ўста-

Прыёмшчыкі-ацэншчыкі за работай.

новы замежнікам, альбо на замежных аўкцыёнах і праз замежных дылераў. З буйнымі пакупнікамі супрацоўнікі «Антыкварыяту» вялі перамовы непасрэдна альбо праз савецкія гандлёвыя прадстаўніцтвы за мяжой. «Антыкварыят» увесь час імкнуўся пазбавіцца альбо прынамсі абмежаваць паўнамоцтвы свайго нязручнага партнёра ў выглядзе Галоўнавука. І ў пачатку 1930-х гг. ён здолеў гэта зрабіць. Кіраўніцтва «Антыкварыяту» было дазволена зніжачь

лася сусветным эканамічным крызісам 1929 г. і надышоўшай услед працяглай дэпрэсіі. Сітуацыя ўнутры краіны была таксама складаная. У канцы 1927 г. выбухнуў збожжавы крызіс як вынік адмовы сялян прадаваць збожжа дзяржаве па зніжаных цэнах, у 1928 г. ён паўтарыўся, а ў канцы 1929 г. пачалася прымусовая калектывізацыя сялянскіх гаспадарак.

Ад пачатку фарсіраванай індустрыялізацыі і да 1933 г. кожны год быў адначасна дэфіцытам знешняга гандлю. Пикавым у гэтым сэнсе стаў 1931 год, калі дэфіцыт склаў 430—460 мільянаў рублёў золатам. Кіраўніцтва краіны ахапіла «залатая паніка», якая праявілася ў скарачэнні непрамысловага імпарту, адкрыцці Усесаюзнага аб'яднання па гандлі з замежнікамі (Торгсин), а таксама ў пошуку новых «экспартных аб'ектаў», у т. л. музейнага фонду краіны.

Пытанні адбору і перасылкі ў Маскву гісторыкакультурных каштоўнасцяў з беларускіх музеяў кантраляваліся вышэйшым партыйным кіраўніцтвам рэспублікі. Пра гэта сведчыць даклад намесніка Наркамгандлю БССР другому сакратару ЦК КП(б)Б Васіліеву, які датуецца 17 снежня 1928 г. У ім паведамляецца, што пытан-

не аб экспарце прадметаў мастацтва, даўніны і іншых каштоўнасцяў з музеяў рэспублікі ўзгоднена з Наркамасветы БССР, разасланы спецыяльныя апяральныя лісты ва ўсе акругі, арганізаваны спецыяльныя камісіі «для выяўлення ў мясцовых музеях рэчаў, прыдатных для экспарту». Высокі чыноўнік Наркамгандлю з жалем канстатаваў, што работа камісіяў дагэтуль не дала аніякага выніку. З мэтай выпраўлення сітуацыі ў акругі быў камандзіраваны адказны супрацоўнік Дзяржаўнай экспертна-імпартнай гандлёвай канторы пры Упраўленні ўпаўнаважанага Наркамата знешняга гандлю РСФСР пры СНК БССР (Дзяржгандальбел). Гэта арганізацыя была абрана не выпадкова. Яна ўжо мела вялікі вопыт «нарыхтоўкі» беларускіх мастацкіх каштоўнасцяў у экспартных мэтах, якая ажыццяўлялася пачынаючы з 1922 г.

З даклада робяцца зразумелымі механізм і крытэрыі адбору рэчаў для продажу: «Прынцып адбору з музеяў рэчаў для экспарту такі, што адбору падлягаюць выключна рэчы другараднага музейнага значэння, не звязаныя з краем і не каштоўныя з боку гістарычнага. Асноўныя музейныя калекцыі пры гэтым не зачпляюцца. Што датычыцца экспарту розных рэлігійных рэчаў праз Дзяржгандальбел, апошнім здзейснена вялікая падрыхтоўчая работа ў дадзеным кірунку. Была выяўлена найўнасць вялікай колькасці такіх рэчаў, як іконы, рызы, яўрэйскія торы, тэфілі (філакцыі) і іншае, якія можна дастаць для гэтай мэты і на якія маецца вялікі попыт за мяжой (на іконы ў Чэхаславакіі і Югаславіі, на яўрэйскія рэчы ў Амерыцы і іншых краінах). На экспарт усіх вышэйзгаданых рэчаў, асабліва рэчаў культуры, чакаем Вашага прынцыповага пагаднення».

Першай ахвараў рабаўніцтва стаў Беларускі дзяржаўны музей у Мінску, дзе ў канцы 1928 г. быў адабраны шэраг абразоў, што зацікавілі заходніх калекцыянераў. У тым жа годзе, нягледзячы на супраціўленне старшыні Галоўнавука Сцяпана Некрасівіча і дырэктара Беларускага дзяржаўнага музея Вацлава Ластоўскага, з фондаў музея зніклі карціны Антакольскага, Пэна, Кругера і іншых знакамітых мастакоў. У наступным годзе вываз рэчаў з музеяў БССР дасягнуў такога ўзроўню, што паўстала неабходнасць стварыць у Менску экспартную камісію і экспартны музейны фонд.

14 студзеня 1929 г. сакратарыят ЦК КП(б)Б заслухаў пытанне «Аб экспарце старажытных мастацкіх і музейных каштоўнасцяў». Па выніках абмеркавання сакратарыят прыняў наступную пастанову:

ШЭДЭЎРЫ

Як вывозілі каштоўнасці з музеяў БССР

ЗА БЯСЦЭНАК

у канцы 1920-х — пачатку 1930-х гг.

«1. У мэтах пасялення экспарту, лічыць неабходным адабраць у музеях БССР каштоўнасці, не маючыя гістарычнага значэння і ўтварыць з іх фонд для экспарту.

2. Абаўязваць Наркамгандлю па ўзгадненню з Галоўнавукавай скончыць да 1 красавіка абследаванне ўсіх музеяў БССР, з мэтай выяўлення і выняцця ўсіх каштоўнасцяў для экспарту.

3. Абаўязваць фракцыі Акрывканкомаў забяспечыць поўнае садзейнічанне прадстаўнікам Наркамгандлю і НКАсветы ў правядзенні гэтай працы на мясцох.

4. Даручыць Дзяржгандлю практыкаваць вываз за межы мастацкіх малюнкаў сучасных мастакоў БССР.

5. Дазволіць Наркамгандлю і Дзяржгандлю арганізаваць вываз усіх прадметаў культуры (ікон, тор і г. д.) з тым, каб вываз для продажу за межы праводзіўся ўжо маючыся прадметаў, не арганізуючы ніякай новай вытворчасці.

6. У мэтах папулярызцы прадметаў мастацтва БССР, як музейных, так і іншых за межамі, лічыць мэтазгодным практыкаваць удзельнічанне Дзяржгандлю ў выстаўках наладжваемых арганізацыямі СССР за мяжой.

7. Ускласці поўную адказнасць на Наркамгандлю і Дзяржгандлю за тое, каб закупка прадметаў культуры, згодна п. 5-га праводзілася такім чынам, каб не было ніякіх палітычных ускладненняў».

4 снежня 1929 г. на нарадзе камуністаў — газетных работнікаў Наркамгандлю рэспублікі Казімір Бенек так распавядаў пра адабранне старых юрэйскіх богаслуж-

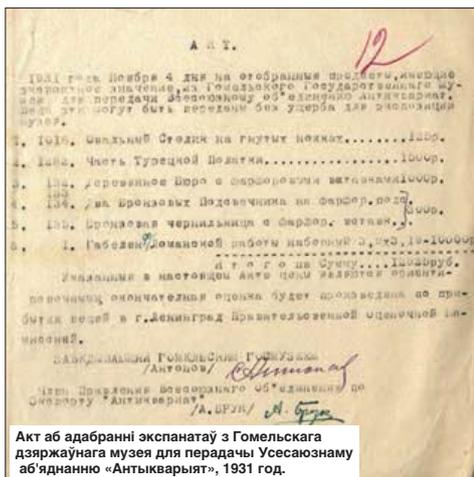
жбных кніг для іх наступнай рэалізацыі ў ЗША. «У Амерыцы маецца вельмі шмат багатых юрэйяў. Калі туды прывезці які-небудзь абраз уладзімірскага багамаза, то гэта ім нецікава, але за старадаўнюю акую-небудзь юрэйскую кнігу ці іншую рэч яны гатовыя заплаціць шмат грошай. Мы гэтай справай

Гэты скандал вымусіў савецкіх гандлёвых прадстаўнікоў часова спыніць гандаль, а праз некаторы тэрмін аднавіць яго ўжо фактычна на нелегальнай аснове.

Але тэмпы і аб'ёмы адабранняў у музеяў БССР не задавальнялі саюзнае кіраўніцтва. Загадчыкі музеяў шукалі хоць якія зачэпкі, каб

хаўз», «Непке», якія ладзілі аўкцыёны ў Берліне і іншых гарадах краіны. Трэба адзначыць, што ва ўмовах сусветнага эканамічнага крызісу 1929—1933 гг. скіфскае золата і палотны майстроў Рэнэсансу, унікальная мэбля, фарфор, бронза, абразы, старадрукі і іншыя музейныя каштоўнасці рэалізаваліся на Захадзе па ніжжаных дэмпінгавых цэнах. Яны змяшаліся з кожным аўкцыёнам. І, тым не менш, Наркамгандль СССР не жадаў спыняць вар'яцкі камерцыйныя аперацыі і прадаваў за бясцэнак. Падлічана, што ў сярэднім упайнаважаныя Наркамгандлю атрымлівалі за праданае 30-40 % ад рэальнага кошту рэчаў і нават меней. «Аплакванне Хрыста» Ван Дэйка прадалі за 30 тысяч долараў, «Хрыстос вылучае хворага» Рэмбранта — за 4,6 тысячы, начынне палаца-музея Струганавых (некалькі соцень першакласных твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва) — за 613,3 тыс.

Апошняя масавае і найбольш варварскае адабранне рэчаў з музеяў сістэмы Наркамсветы БССР для продажу за мяжу адбылося ў 1933 г. На пасяджэнні Сакратарыята ЦК КП(б)Б 22 жніўня 1933 г. пад старшынствам першага сакратара Мікалая Гікалы была прынята пастанова «Аб

заняліся і вывозім гэтую дрэн. Мы можам фактычна вельмі моцна дапамагчы Беларусі, увозіць замест яе трактары». З наступнага пасажа Бенека беларускія журналісты даведаліся пікантныя падрабязнасці ўжо ажыццёўленых антыкварных аперацый, якія далі 25 тыс. долараў: «Галоўліт не выпускаў у гэтым годзе для продажу за мяжой такія кнігі, бачыце, маўляў, вялікая каштоўнасць для музея, але Галоўліту за гэта далі добрую лупцюку і нам дазволілі вывесці іх». Затым прысутныя даведаліся аб скандале, які распачаўся ў ЗША з нагоды продажу кніг і начыння з закрытых сінагог.

Куды ж трапілі прадметы з беларускіх музейных калекцый? Асноўнай краінай прамысловага імпарту ў СССР і яго асноўным крыдытарам была Германія. Яна ж паглынула асноўную частку агульнага аб'ёму савецкага антыкварнага экспарту (каля 60 %). Амаль трэцяя частка была адпраўлена ў ЗША. Астатняе асела ў Аўстрыі, Вялікабрытаніі, Фінляндыі і Францыі. У канцы 1920-х — пачатку 1930-х гг. галоўны маршрут, якім музейныя каштоўнасці вывозіліся на Запад, праходзіў пародамі ад Ленінграда да Рыгі і Шчэціна, а адтуль сушапутным шляхам у Берлін. Рэалізацыяй савецкіх музейных каштоўнасцяў у Германіі займаліся антыкварныя фірмы «Рудольф Лепке», «Інтэрнацыянале кунст-аўкцыёнхаўз», «К. Г. Бернэр

Антырэлігійны адзел Беларускага дзяржаўнага музея. 1929 год.

гістарычнай, навуковай і мастацкай каштоўнасці. Рэчы гэтыя захламляюць сховішчы музеяў, паступова псуюцца і патрабуюць тэрміновай рэалізацыі». Да такіх прадметаў адносіліся ордэн Марыі Тэрэзіі і ордэн св. Фердынанда (вышэйшая ваенная ўзнагарода адпаведна Аўстрыі і Іспаніі), інкруставаныя каштоўнымі металамі паляўнічыя стрэльбы князёў Паскевічаў і да т. п.

Пра сапраўдныя мэты камісіі, работа якой была закамуніфікавана пад праверку, сведчаць наступныя радкі з яе справаздачы: «За немагчымасцю праверыць поўнасцю захаванасць музейных фондаў — камісія на выбарку правярыла на яўнасць залатых і срэбных

Тэхніка прыёмкі прыёмшчыкамі-ацэншчыкамі (прабірарам) «Антыкварыята» і ператварэнне музейных каштоўнасцяў у сродак плацэжу была варварскай — золата і срэбра прымалася як лом, каштоўныя камяні, механізмы, эмаль, дрэва, косць выломліваліся, старажытныя манеты і ўзнагароды пераплаўляліся ў зліткі. Такім чынам нацыянальныя гісторыка-культурныя каштоўнасці зніклі не толькі з месца іх паходжання (у дачыненні да музейных рэчаў, прададзеных на заходніх аўкцыёнах, можна суцяшацца прынамсі тым, што беларуская гісторыка-культурная спадчына стала часткай агульнасусветнай культурнай прасторы), яны зніклі ўвогуле!

Прадаж царкоўнага начыння ў краме «Антыкварыят», 1936 год.

Куток юрэйскага аддзела Беларускага дзяржаўнага музея. 1929 год.

каштоўнасцяў у музеяў БССР». На тым жа пасяджэнні ў якасці рэакцыі на заявы «аб неаблагалуччы з вучотам і хаваннем мятар'яльных каштоўнасцяў (як музейных, так і нямузейных) у музеяў БССР» была ўтворана змешаная камісія, у якую ўваходзілі прадстаўнікі Рабоча-сялянскай інспекцыі, Наркамфіна і АДПУ. На працягу верасня камісія правяла праверку дзяржаўных музеяў у Мінску, Магілёве, Гомелі і Віцебску, па выніку якой высветлілася наступнае. «Шэраг каштоўнасцяў (золата і срэбра) падлягае адабранню і рэалізацыі. Акрамя таго, ва ўсіх музеях маецца значная колькасць прадметаў, якія не маюць

рэчаў і буйных срэбных манет». Камісія цікавілі перш за ўсё каштоўныя металы і камяні, якія разглядаліся як залаты альбо срэбны лом. Пра гэта сведчыць тое, як яе члены вызначалі помнікі — «рыза срэбная з абразам» (а не «абраз у рызе»). Спісы таксама сведчаць пра дэльтанцкі ўзровень гадовага экспарту. Такім чынам, страта ўнікальных, бясцэнных твораў мастацтва і гістарычных помнікаў, якая нанесла непараўнальную шкоду культуры і канчаткова сапсавала імідж краіны на міжнароднай арэне, амаль ніяк не паспрыяла выкананню першага пціадавога плана.

Пасля 1933 г. пачаўся спад экспарту савецкага антыкварыату. У сярэднім за чатыры гады пяцігодкі Наркамгандль СССР вырочаў ад яўнага і тайнага гандлю музейнымі прадметамі мізэрную суму — каля пяці мільёнаў рублёў у год, гэта значыць, менш аднаго працэнта ад агульнага штогадовага экспарту. Такім чынам, страта ўнікальных, бясцэнных твораў мастацтва і гістарычных помнікаў, якая нанесла непараўнальную шкоду культуры і канчаткова сапсавала імідж краіны на міжнароднай арэне, амаль ніяк не паспрыяла выкананню першага пціадавога плана.

Аляксандр ГУЖАЛОЎСКІ.

Нефармат

РАЗВІТАННЕ БЕЛАЙ ХРЫЗАНТЭМЫ

Восень дорыць, мабыць, апошнія цёплыя і лагодныя дні, як усмешку на развітанне. Буйная сумесь зялёнага, чырвонага, жоўтага колераў часам захапляе, зачароўвае, але ўсё ж не перамагае воснёскаму тугу. Як і тая хрызантэма, што даўно стаіць на маім стале. Майго любімага колеру — белая, вялікая і на дзіва жыццёстойкая. Яна радуе вока, ды не ратуе ад цяперашніх сумневаў і перажыванняў. Зараз нават дробная праблема альбо не ў час прачытаная інфармацыя здольная імгненна ператварцацца ў аб'ёмісты камяк, які цісне адначасова і звонку і знутры. Не дапамагаюць нават надзейныя сябры — любімыя кнігі, перачытаныя шмат разоў. Яшчэ і каранавірус гэты, што звальвае з ног людзей...

барацьбу, хай сабе і за светлыя ідэалы, а пра дабрыйно і спагаду. Пра тое, як можа дапамагчы чалавек чалавеку, наколькі важныя часам становяцца простыя рэчы ў жыцці і якія каштоўныя наогул чалавечыя адносіны. Тэатр па-ранейшаму можа многае. Нядаўна, дарэчы, мяне папрасілі дапамагчы са сцэнарыйна, а значыць падказаць ідэю. Мая даўня сямброўка па пакоі ў інтэрнаце ў пару нашай работы маладымі спецыялістамі цяпер працуе ў бібліятэцы райцэнтра. Яны пішучы сцэнарыі для школьных тэатральных гуртоў. Дык я ёй сказала, што найлепшы сцэнарыст — жыццё, парала згадаць найбольш цікавыя гісторыі з уласнага вопыту. Калі яны не стануць матэрыялам для сцэнарыя чалкам, дык могуць падштурхнуць да ідэй сюжэта. І нека адначасова мы ўспомнілі здарэнне ва ўніверсаме са знакавай назвай «Добры».

Мы тую гісторыю згадваем нярэдка. А сёлета ёй споўнілася, вой, ужо 30 гадоў! На ўсё жыццё запомнілі дзве турыстыкі з Беларусі гастронам «Добры» ў Пяцігорску. Шоў 1990 год. Мы з сямброўкай у складзе групы адпачывалі на Паўночным Каўказе. Назад ехалі праз Пяцігорск. У турагенцтве хтосьці штосьці пераблытаў. Інтэрнэту ж не было, зараз і ўваць нават цяжка, як тады ўдакладнялі і рэгулявалі падобныя пытанні ўстаноўны ды арганізацыі. Адным сло-

вам, высветлілася, што білеты да Брэста і Мінска нашай групе заказаны толькі на наступны дзень. Гэта азначала, што суткі мы павінны «кантавацца» ў чужым горадзе, нека харчаваліся, недзе начаваць. Месца для адпачынку кіраўнік групы ледзьве знайшоў у адной са школ. Спартзала стала агульнай спальняй для ўсёй групы. З ежай было горш. Магазіны стаялі, нібы танцапляцоўкі, зусім пустыя. Нягледзячы на гэта, настроі ў мяне быў прыўзняты, бо даўно марыла наведаць пермантаўскія мясціны, музей Лермантава. А тут — нечаканы падарунак лёсу, з-за якога можна было і дзень пагаладаць. З маёй камплекцыяй гэта зусім не страшна, а вось сямброўка вельмі масумавала. Тады першы і, спадзяюся, апошні раз у жыцці мы каштавалі марожанае, прыгатаванае... з вады. Ну, можа, якая ложка цукру на вядро дабулена і крыху фарбавальніка.

Агледзеўшы славугаці, звязаныя з вялікім паэтам, набыўшы сувеніраў у музейнай крамцы, мы нетаропка хадзілі па вузкіх вуліцах горада ў спадзяванні купіць хоць нешта на дарогу. Ва ўніверсам пад назвай «Добры» зайшлі амаль без усялякай надзеі — і вачам не паверылі. На паліцах — розныя прадукты, у тым ліку каўбаса вараная і вэнджаная, а пакупнікоў няма. Спрактыкаваным вокам пазнаўшы прыезджых, прадавец паспяшалася патлумачыць: «Магазін абслугоўвае ветэранаў». Я ўжо намерылася разварочывацца, але заўважыла, што сямброўка як зачараваная не зводзіць вачэй з паліцы. Варта адзначыць, што ў Лены асабліва канстытуцыя, і выгядала яна вельмі худой, дадаць кругі пад вачыма ад стомы ды невыказную роспач ва ўсёй яе постаці... Словам, мажняя кабетка з «Добрага» моўчкі ўзяла батон варанай каўбасы, рэзанула з паўкіло, узважыла, загарнула і падала ёй: «На, а то павалішся хутка». Я не памятаю, якімі словамі мы падзякавалі, але тую каўбасу са смехам згадваем да гэтай пары. Нават тост тады нарадзіўся — «За «добрых» людзей!», маецца на ўвазе назва таго ўніверсама, ну і ў шырокім сэнсе таксама.

Той дзень вымушанага чакання запомніўся яшчэ адным чудам. У музеі Лермантава нам паказалі чырвоны гваздзік, які другі месяц стаў перад партрэтам паэта. Яго прынесла адна дзяўчына, і работнікі не маглі зразумець, чаму кветка так доўга не вяне. Гадалі, ці яна — хімік або фармацэўт — чым-небудзь напампавала гваздзік, ці проста гэтак такі феномен флоры і любві да паэта. А што мая хрызантэма? Яна прастаяла ўжо даволі доўга і хутка памрэ, як усе зрэзанія кветкі, ціха і ненавязліва падарыўшы сваю прыгажосць на развітанне.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

СЁННЯ

Месца

Маладзік
16 кастрычніка.
Месца у сузор'і Казярога.

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	7.51	17.56	10.05
Віцебск	7.42	17.43	9.59
Магілёў	7.42	17.46	10.04
Гомель	7.35	17.46	10.11
Гродна	8.06	18.11	10.05
Брэст	8.03	18.15	10.12

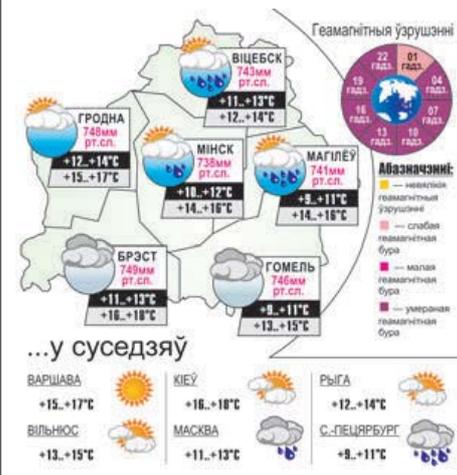
Імяніны

Пр. Афанасій, Абрама, Канстанціна, Максіма, Пятра, Якава, К. Лідзі, Саламеі, Аляксандра, Марка, Філіпа.

Фота Надзеі ЗУБАЙ.

ЗАЎТРА

Даты Падзеі Людзі

22 КАСТРЫЧНІКА

1910 год — нарадзіўся Віктар Антонавіч Вядзенка, удзельнік вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны, Герой Савецкага Саюза.

З 1941-га на фронце. Камандзір роты лейтэнант Вядзенка вызначыўся ў баях за станцыю Обаль Шумлінскага раёна. Стралковая рота пад яго камандаваннем адбіла пяць контратак праціўніка. Віктар Вядзенка асабіста знішчыў 13 нямецкіх кулямётчыкаў і дваі афіцэраў. Загінуў у 1944-м.

1915 год — нарадзіўся Канстанцін Кандратавіч Казелка, беларускі майстар разыбы па дрэве, заслужаны дзясч мастацтваў Беларусі. Сярод твораў: «Віцязь», «Аляксандр Неўскі», «Героі Брэста», «Багдан Хмяльніцкі» і іншыя.

1995 год — Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка выступіў на юбілейнай 50-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН у Нью-Ёрку.

1870 — нарадзіўся Іван Аляксеевіч Бунін, рускі пісьменнік, ганаровы акадэмік Пецярбургскай акадэ-

міі навук. Першы рускі лаўрэат Нобелеўскай прэміі па літаратуры. Аўтар апавяданняў і апавесцяў «Антоніўскія яблыкі», «Вёска», «Сухадол», аўтабіяграфічнага рамана «Жыццё Арсеньева», кнігі «Цёмныя алеі», «Міцця каханне» і іншых.

1905 год — нарадзіўся Жэзэф Косма, французскі кампазітар. У супрацоўніцтве з Жанам Рэнуарам была напісана музыка да многіх фільмаў («Вялікая ілюзія», «Чалавек-звер», «Адрас невядомы») а таксама з Марсэлем Карне — карціна «Брама ночы», дзе ўпершыню гучыць знакамітая мелодыя песні «Апалае лісце» ў выкананні Іва Мантана.

1975 год — 22 і 25 кастрычніка савецкія аўтаматычныя станцыі «Венера-9» і «Венера-10» упершыню ў гісторыі асваення космасу здзейснілі кіраваную пасадку на паверхню Венеры і перадалі на Зямлю панарамныя тэлевізійныя выявы з іншай планеты.

РЫГОР БАРАДУЛІН:
«Лісце нашых дзён лістабоём
нябыту сячэ,
Калі маладыя, нічога не страшна яшчэ,
Пад старасць ужо нам
не страшна нічога».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Рэгістрацыйнае пасведчачнае нумар 2 ад 17 лютага 2009 года, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.**
АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

Тэлефоны ў Мінску: прымнай — 311 17 13 (тэл./факс); адрэнаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

Тэлефоны ў Мінску: прымнай — 311 17 13 (тэл./факс); адрэнаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Аўтары аўтыбіяграфічных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і ацэнку фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца суадпавядальнымі з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адрэнаў і публікуе адрэнаўныя й пісьмаў. Падарунак матэрыялаў, аўтыбіяграфічных матэрыялаў у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

www.zviazda.by

(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

Газета адрэнаўвана ў Рэспубліканскім унітарным прапрыеце «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 14.804. Індэкс 63850. Зак. № 3242.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

21 кастрычніка 2020 года.